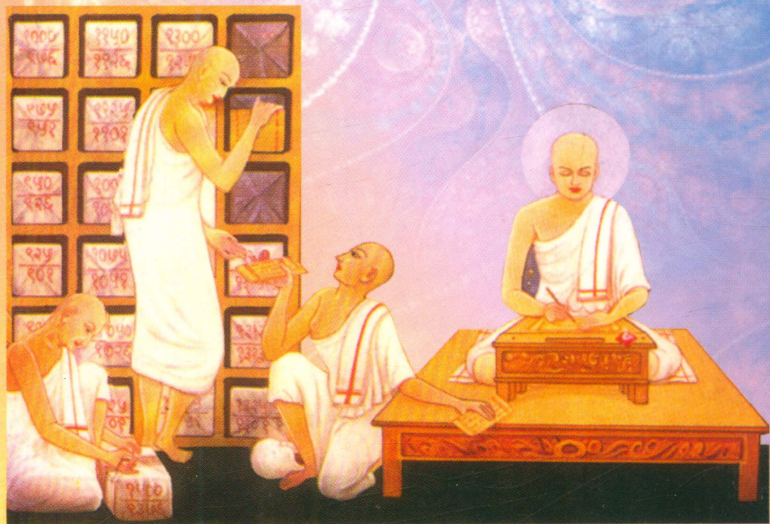

ઉશ્વરસૂરિ સ્વાધ્યાયતીર્થ

શ્રી ઉપદેશમાલા

કલિકાલ કલ્પતરૂ શાસન,
સંઘ અને સમુદાયની સુરક્ષા, સંવૃદ્ધિ,
સર્વોન્નતિ કરનારા

અજાહરા પાર્શ્વનાથ પ્રભુનો જય હો...
વિજય હો....
જય જયકાર હો...

શ્રી તીર્થંકર પરમાત્માના મુખકમલમાં વસનારી
ભક્ત હૃદયમાં સદા નિવાસ કરનારી
હે માં શ્રુતદેવી! સરસ્વતિ!
આપ મને જ્ઞાનવાન, વિનયવાન અને
વિવેકવાન બનાવો...

જિનશાસનની અમર પતાકાને
અંબરમાં લહેરાવનારા યોગનિષ્ઠ
પ.પૂ. આચાર્યશ્રી

વિજયકેશરસૂરીશ્વરજી મહારાજ
આપનું મંગલ સાનિધ્ય અમને સદા મળતુ રહો...

કેશરસૂરિ સ્વાધ્યાયતીર્થ

શિખર - ૭

શબ્દસપ્ત

વાચસ્વર, બહુશ્રુત, સર્વજ્ઞ
શ્રુતકેવલી

કૃપાવૃષ્ટિ

ભોપાલતીર્થોદ્ધારક, ગરદાધિપતિ

પ.પૂ. આચાર્યશ્રી વિજય હેમપ્રભસૂરીશ્વરજી મ.સા.

સત્વશાળી પ્રવચનકાર, ગુરુકૃપાપાત્ર

પ.પૂ. પંન્યાસ પ્રવરશ્રી વિજ્ઞાનપ્રભ વિજયજી મ.સા.

સ્વાધ્યાયતીર્થ સર્જક

બંધુબેલડી

પ.પૂ. મુનિરાજશ્રી પુંડરીકપ્રભ વિજયજી મ.સા.

પ.પૂ. મુનિરાજશ્રી પુનિતપ્રભ વિજયજી મ.સા.

પુનિત સાહિત્ય : કેશરસૂરિ સ્વાધ્યાયતીર્થ-૭

પુનિત અવસર : ભવોદધિતારક પ.પૂ. ગુરુદેવશ્રીનો તૃતીય વર્ષીતપ

આવૃત્તિ : પ્રથમ, વિ.સં. ૨૦૭૦ વીર સં. ૨૫૪૦ ઇ.સ.૨૦૧૪

તિથિ : વૈશાખ સુદ ૩ (અખાત્રીજ), તા. ૨-૫-૧૪, શુક્રવાર

નકલ : ૧૦૦૦

કિંમત : રૂ. ૭૫/-

આ કેશરસૂરિ સ્વાધ્યાય તીર્થનું પાયાથી શિખર સુધીનું નિર્માણ જ્ઞાતામાંથી થયેલ છે. દીક્ષાર્થી-મુમુક્ષુએ ધ્યાનમાં લેવું.

પ્રકાશક / પ્રાપ્તિસ્થાન :

શ્રી મુક્તિચંદ્ર શ્રમાણ આરાધના ટ્રસ્ટ

ગિરિવિહાર, મુક્તિનગર, તલેટી રોડ, પાલીતાણા-૩૬૪૨૭

(ગુજ.) ફોન : (૦૨૮૪૮) ૨૫૨૨૫૮, ૨૫૧૦૦૩

પ્રકાશકના અન્ય સાહિત્ય પણ જે ધ્યાન, યોગ, વૈરાગ્યથી ભરપૂર છે, જેનું વાંચન, મનન, નિધિધ્યાસન દ્વારા આત્મા ઉત્તરોત્તર સિદ્ધિગતિને પ્રાપ્ત કરી શકે તેવા ગ્રંથો છે. જે શ્રમાણો કે દીક્ષાર્થીને ખૂબ જ વાંચવા યોગ્ય છે તો આજે મંગાવો...

મુદ્રક : રાજુલ આર્ટસ, ઘાટકોપર, ફોન : ૯૭૬૯૭૯૧૯૯૦

પ્રસ્તાવના...

હે શ્રમણો! ચાલો સ્વાધ્યાયતીર્થની યાત્રા કરવા જઈએ...

દૂધમકાળે જિનબિંબ જિનાગમ ભવિયણ કું આધારા...

આજે દુનિયા પ્રાયઃ અજબ ગજબનું વિચારે છે. મિરેકલ આશ્ચર્યકારી રચનાઓનો માનવ મનસૂબો વિશ્વ પર છવાઈ ચૂક્યો છે. જેથી માનવ મસ્તિષ્કથી ક્યારેય ન ચિંતવેલું, ક્યારેય ન વિચારેલું, ક્યારેક બની જતું હોય છે.

જિનશાસનના ઘરોહર સમા અદ્ભૂત તીર્થો આજે પણ આ વિશ્વનું સૌંદર્ય છે. તીર્થંકર પરમાત્મા અને મહાપુરુષોના પદાર્પણથી પાવન બનેલી વસુંધરા સ્વરૂપ તીર્થો પ્રાચીનતાની ક્ષિતિજે શોભી રહ્યા છે તો વર્તમાનમાં આસ્થાનું સ્થાન બનેલા દેવ-દેવીનાં તીર્થો, મહાઉપકારી માતા-પિતાના તીર્થો એ અર્વાચીનતાના આસમાનને આંબી રહ્યા છે પરંતુ....

પ્રાચીનતાની ક્ષિતિજ અને અર્વાચીનતાના આકાશની વચ્ચે અડીખમ ઉભેલું જો કોઈ તીર્થ હોય તો તે છે ‘શ્રુતતીર્થ’, ‘સ્વાધ્યાયતીર્થ’ જેની યશોગાથા માનવમનને આશ્ચર્યમાં ગરકાવ કરી દે છે.

‘તારે તે તીર્થ’ અને તીર્થયાત્રા કરનાર ભવસાગર તરે છે એવા સ્વાધ્યાયતીર્થમાં પહોંચવાનો રાજમાર્ગ છે “ભાવના”.

સ્વાધ્યાય તીર્થનો પ્રવેશદ્વાર છે “વિનય”. જેનું દ્વાર પ્રાચીનતીર્થવત્ નાનું છે. જેમાં પ્રવેશતાં મસ્તક સ્વયમેવ ઝૂકી જાય છે.

સ્વાધ્યાય તીર્થના ૫ સોપાન છે. જે તીર્થના મૂળનાયક સુધી પહોંચતા સહાય કરે છે. સોપાન નંબર (૧) વાચના (૨) પૃથ્વના (૩) પરાવર્તના (૪) અનુપ્રેક્ષા (૫) ધર્મકથા.

અષ્ટાપદ તીર્થના સોપાન જેમ અતિ કપરા છે, જે જઘન્ય તપોબળે અતિ કષ્ટથી સર કરી શકાય, તો ગૌતમસ્વામીની જેમ લબ્ધિથી શીઘ્ર સર કરી શકાય છે તેમ આ સ્વાધ્યાયતીર્થના ૫ સોપાન સર કરવા તે મંદ ક્ષયોપશમવાળાને ચિરકાળ પર્યંત કષ્ટદાયી બને છે, જ્યારે તીવ્રક્ષયોપશમવાળાને અલ્પ પુરુષાર્થથી વિશેષ લાભદાયી બને છે.

સ્વાધ્યાય તીર્થના સોપાન સર કરનાર ભવ્યાત્મા “સમ્યક્ત્વ”ના તેજસ્વી તિલકને મસ્તક પર ધારણ કરી શકે છે. સમ્યક્ત્વના તેજસ્વી તિલકને ધારણ કરનાર નિર્મળ પરિણતિવાળો સુવિશુદ્ધ અધ્યવસાય યુક્ત, શુભ કાર્યોમાં યોગક્ષેમ કરનારો બને છે.

એ સ્વાધ્યાયતીર્થના ૪ આધારસ્તંભ છે મતિ, શ્રુત, અવધિ અને મનઃપર્યવજ્ઞાનરૂપે “૪ જ્ઞાન”.

સ્વાધ્યાય તીર્થમાં મૂળનાયક પ્રભુ છે “કેવળજ્ઞાન”. જે સર્વાતિશાયી, સર્વ શિરોમણી સૂર્યવત્ તેજસ્વી પ્રકાશપુંજ સ્વરૂપ છે. જેમાં આપણું શુદ્ધ સ્વરૂપ પ્રતીત થાય છે. જે સ્વરૂપ આપણે પ્રાપ્ત કરવાનું છે.

સ્વાધ્યાય તીર્થનું શિખર છે “ચારિત્ર”. જે ઉન્નત રહી સર્વથા, સર્વકાળ બધું જ સહન કરી સિદ્ધપદ પ્રાપ્ત કરવાની પ્રેરણા આપે છે.

સ્વાધ્યાય તીર્થની અમરપતાકા છે “તપધર્મ.” જે યુગ
યુગ સુધી લહેરાવનારને અનંત ભવોની પાપરાશીને ભસ્મ કરી
પરમ પદ-સિદ્ધશિલા પર પહોંચાડવા સમર્થ છે.

જિનશાસન તો શ્રુતસિંધુ છે.

જેમાં મહાનિધાન સમ, સર્વજ્ઞભાષિત, પૂર્વધર પ્રતિપાદિત
(નિરૂપિત) અણમોલ તત્ત્વો, અકાટ્યતર્કો અને પરમાર્થથી ભરપૂર
અદ્ભૂત પદાર્થો છે જેનો સાંગોપાંગ પઠન-પાઠન કરવાનો એકમાત્ર
અધિકાર યોગદ્વહન કરેલ શ્રમાણે છે તો શા માટે પ્રમાદમાં પડી
આપણે સ્વાધ્યાય તીર્થની યાત્રાથી વંચિત રહેવું?

આ સ્વાધ્યાય તીર્થની યાત્રા ક્યારે પણ, ક્યાંય પણ કરી
શકશો.

સ્વાધ્યાયતીર્થની આરાધના-ઉપાસના કરતા આશાતના કે
ઉપેક્ષા ન થઈ જાય તેનો ખાસ ખ્યાલ રાખશો. નહીંતર સ્વાધ્યાય
તીર્થના દર્શન પણ દુર્લભ બની જશે.

સર્વે મુમુક્ષુ શ્રમાણ-શ્રમાણી સ્વાધ્યાય તીર્થને સર્વોત્કૃષ્ટભાવ
સાથે આરાધી નિર્વાણપદને પામો એ જ અંતરની પરમ ભાવના...

બંધુ બેલડી

મુનિ શ્રી પુંડરીક પ્રભવિજયજી મ.સા.

મુનિ શ્રી પુનિતપ્રભવિજયજી મ.સા.

પાલીતાણા, ગિરિવિહાર

ચૈત્ર સુદ ૧, વિ.સં. ૨૦૭૦

પ્રકાશકની પરમ ભાવના...

પરમ કલ્યાણકારી શ્રી જિનશાસનની અમૂલ્ય ભેટ રૂપ આગમ ગ્રંથોનું પઠન-પાઠન અને શ્રવાણ કરનાર શ્રમાણ ત્યાગ-વૈરાગ્યના વૈભવથી સમૃદ્ધ બને છે અને તે જ ગીતાર્થ બને છે.

તપાગચ્છાધિરાજ પ.પૂ. શ્રી મુક્તિવિજયજી (મૂલચંદજી) મ.સા. પોતાના શિષ્યોને પ પ્રહર સ્વાધ્યાય કરાવતા, એજ શ્રંખલામાં યોગનિષ્ઠ પ.પૂ.આ. શ્રી વિજયકેશરસૂરિ મ.સા. અભ્યાસ કરનાર સાધુને કડક શબ્દોમાં શિક્ષા આપતા કહેતા કે “સાધુઓ! ભણશો નહી તો ભરૂચના પાડા થશો.”

શાસનમાં આવા મહાપુરુષો સમયે સમયે પૃથ્વી પર પદાર્પણ કરી સંઘને જાગૃત રાખવા અનેક પ્રયત્નો કરતા રહ્યા છે.

તૃતીય વર્ષીતપ આરાધક, ગચ્છાધિપતિ પ.પૂ.આ. શ્રી વિ. હેમપ્રભસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના શ્રમાણ-શ્રમાણી સમુદાયની જ્ઞાનરસિકતા અને સાહિત્ય પ્રકાશન પ્રત્યેનો જબ્બર પુરુષાર્થ સાથે આ “કેશરસૂરિ સ્વાધ્યાય તીર્થ”નું દેવવિમાનતુલ્ય નિર્માણ થયેલ છે.

જેના વિવિધ ગગનચુંબી શિખર બનશે જેમાં સ્મરણ, પ્રકરણો, શતકો, અષ્ટકો, શ્રમાણક્રિયાના સૂત્રો, દેવવંદનો, અન્ય ઘણી માહિતીથી ભરપૂર પ્રસ્તુત ગ્રંથમાં છન્નસ્થ અવસ્થાના યોગે પ્રુક્કશુદ્ધિ કરતા કોઈ પ્રેસ દોષ અથવા અમારાથી કંઈપણ ક્ષતિ રહી ગઈ હોય તો ત્રિવિધે ત્રિવિધે મિચ્છામિદુઃકલ્પમ્...

મહત્તરશ્રીધર્મદાસગણિવિરચિતા

શ્રી ઉપદેશમાલા

મંગલાચરણ

નમિઉણ જિણવરિદે, ઇંદનરિંદચ્ચિએ તિલોયગુરુ ।
ઉવએસમાલમિણમો, વુચ્છામિ ગુરુવએસેણં ॥૧॥
જગચૂડામણીભૂઓ, ઉસભો વીરો તિલોયસિરિતિલઓ ।
એગો લોગાઈચ્ચો, એગો ચક્રખૂ તિહુયણસ્સ ॥૨॥

શ્રી ઋષભદેવનું તપ

સંવચ્છરમુસભજિણો, છમ્માસા વદ્ધમાણજિણચંદો ।
ઇંય વિહરિયા નિરસણા, જઇજજ એઉવમાણેણં ॥૩॥

શ્રી મહાવીરસ્વામીની ક્રમા

જઇ તા તિલોગનાહો, વિસહઇ બહુયાઇ અસરિસજણસ્સ ।
ઇંયં જીયંતકરાઇ, એસ ખમા સવ્વસાહૂણં ॥૪॥
ન ચઇજજઇ ચાલેઉં, મહઇ મહાવદ્ધમાણજિણચંદો ।
ઉવસગ્ગસહસ્સેહિં વિ, મેરુ જહા વાયગુંજાહિં ॥૫॥
ભદ્દો વિણીયવિણઓ, પદ્મમગણહરો સમત્તસુઅનાણી ।
જાણતો તિ તમત્થં, વિમ્હિયહિયઓ સુણઇ સવ્વં ॥૬॥

સાધુ ધર્મ વિધિ

જં આણવેઇ રાયા, પગઇઓ તં સિરેણ ઇચ્છંતિ ।
ઇંય ગુરુજણમુહભણિયં, કયંજલિઉડેહિં સોયવ્વં ॥૭॥

ગુરુ કેવા હોય

જહ સુરગાણાણ ઇંદો, ગહગણતારાગાણાણ જહ ચંદો ।
જહ ય પયાણ નરિંદો, ગણસ્સ વિ ગુરુતહાણંદો ॥૮॥

બાલુ તિ મહીપાલો, ન પયા પરિહવઈ એસ ગુરુઉવમા ।
જં વા પુરઓ કાઉં, વિહરંતિ મુણી તહા સો વિ ॥૯॥

આચાર્ય કેવા હોય

પરિરુવો તેયસ્સી, જુગપ્પહાણાગમો મહુરવક્કો ।
ગંભીરો ધીમંતો, ઉવએસપરો ય આયરિઓ ॥૧૦॥
અપ્પરિસાવી સોમો, સંગહસીલો અભિગ્ગહમઈ ય ।
અવિકહણો અચવલો, પસંતહિયઓ ગુરુ હોઈ ॥૧૧॥
કઈયાવિ જિણવરિંદા, પત્તા અચરામરં પહં દાઉં ।
આયરિએહિં પવયાણં, ધારિજજઈ સંપયં સયલં ॥૧૨॥

સાધ્વી વિનય

અણુગમ્મઈ ભગવઈ, રાયસુયજજા સહસ્સવિંદેહિ ।
તહવિ ન કરેઈ માણં, પરિચચ્છઈ તં તહા નૂણં ॥૧૩॥
દિણદિક્ખિયસ્સ દમગસ્સ, અભિમુહા અજજચંદણા અજજા ।
નેચ્છઈ આસણગહણં, સો વિણઓ સવ્વઅજજાણં ॥૧૪॥
વરિસસયદિક્ખિયાએ, અજજાએ અજજદિક્ખિઓ સાહુ ।
અભિગમણવંદણનમંસણેણ વિણએણ સો પુજજો ॥૧૫॥

પુરુષ પ્રધાનતા

ધમ્મો પુરિસપ્પભવો, પુરિસવરદેસિઓ પુરિસજિઠ્ઠો ।
લોએ વિ પહૂ પુરિસો, કિં પુણ? લોગુત્તમે ધમ્મે ॥૧૬॥
સંવાહણસ્સ રત્તો, તઈયા વાણારસીએ નયરીએ ।
કણણાસહસ્સમહિયં, આસી કિર રૂવવંતીણં ॥૧૭॥
તહવિ ય સા રાયસિરી, ઉલ્લટંતી ન તાઈયા તાહિં ।
ઉયરક્કિએણ એક્કેણ, તાઈયા અંગવીરેણ ॥૧૮॥

મહિલાણ સુબહુયાણ વિ, મજઝાઓ ઇહ સમત્થઘરસારો ।
 રાયપુરિસેહિં નિજજઇ, જણે વિ પુરિસો જહિં નત્થિ ॥૧૮॥
 કિં? પરજણબહુજાણાવણાહિં, વરમપ્પસકિખિયં સુકયં ।
 ઇહ ભરહયક્કવટ્ટી, પસન્નયંદો ય દિકંતા ॥૨૦॥
 વેસો વિ અપ્પમાણો, અસંજમપએસુ વટ્ટમાણસ્સ ।
 કિં પરિયત્તિયવેસં, વિસં ન મારેઇ? ખજજંતં ॥૨૧॥

વેષનું મહત્વ

ધમ્મં રકખઇ વેસો, સંકઇ વેસેણ દિક્ખિખઓમિ અહં ।
 ઉમ્મગ્ગેણ પડંતં, રકખઇ રાયા જણવઉ વ્વ ॥૨૨॥
 અપ્પા જાણઇ અપ્પા, જહકિઓ અપ્પસકિખઓ ધમ્મો ।
 અપ્પા કરેઇ તં તહ, જહ અપ્પસુહાવઓ હોઇ ॥૨૩॥

ગુરુની આધીનતાથી જ આત્મકલ્યાણ

જં જં સમયં જીવો, આવિસઇ જેણ જેણ ભાવેણ ।
 સો તંમિ તંમિ સમએ, સુહાસુહં બંધએ કમ્મં ॥૨૪॥
 ધમ્મો મએણ હુંતો, તો નવિ સીઉણહવાયવિજઝડિઓ ।
 સંવચ્છરમાણસિઓ, બાહુબલી તહ કિલિસ્સંતો ॥૨૫॥
 નિયગમઇવિગપ્પિય-ચિંતિઓણ સચ્ચંદબુદ્ધિચરિઓણ ।
 કત્તો? પારત્તહિયં, કીરઇ ગુરુઅણુવએસેણ ॥૨૬॥
 થદ્ધો નિરુવચારી, અવિણીઓ ગલ્લિઓ નિરુવણામો ।
 સાહુજણસ્સ ગરહિઓ, જણે વિ વયણિજજયં લહઇ ॥૨૭॥
 થોવેણ વિ સપ્પુરિસા, સણંકુમારવ્વ કેઇ બુજઝંતિ ।
 દેહે ખણપરિહાણી, જં કિર દેવેહિં સે કહિયં ॥૨૮॥

જઈ તા લવસત્તમસુરા, વિમાણવાસી વિ પરિવડંતિ સુરા ।
 ચિંતિજજંતં સેસં, સંસારે સાસયં કયરં? ॥૨૯॥
 કહ તં ભાણઈ સોકખં? સુચિરેણ વિ જસ્સ દુકખમલ્લિયઈ ।
 જં ચ મરણાવસાણે, ભવસંસારાણુબંધિં ચ ॥૩૦॥
 ઉવએસસહસ્સેહિં વિ, બોહિજજંતો ન બુજ્જઈ કોઈ ।
 જહ બંભદત્તરાયા, ઉદાઈનિવમારઓ ચેવ ॥૩૧॥
 ગયકન્નચંચલાએ, અપરિચત્તાએ રાયલચ્છીએ ।
 જીવા સકમ્મકલિમલ-ભરિયભરા તો પડંતિ અહે ॥૩૨॥
 વોત્તૂણં વિ જીવાણં, સુદ્ધુક્કરાઈંતિ પાવચરિયાઈં ।
 ભયવં જા સા સા સા, પચ્ચાએસો હુ ઈણમો તે ॥૩૩॥
 પડિવજ્જીગીણ દોસે, નિચએ સમ્મં ચ પાયપડિયાએ ।
 તો કિર મિહાવઈએ; ઉપ્પન્નં કેવલં નાણં ॥૩૪॥

કથાર્યોના નિમિત્તનો ત્યાગ

કિં સક્કા? વોત્તું જે, સરાગધમ્મંમિ કોઈ અકસાઓ ।
 જો પુણ ધરેજજ ધણિયં, દુલ્લયણુજજાલિએ સ મુણી ॥૩૫॥
 કડુચકસાયતરૂણં, પુષ્કં ચ ફલં ચ દોવિ વિરસાઈ ।
 પુષ્કેણ ઝાયઈ કુવિઓ, ફલેણ પાવં સમાચરઈ ॥૩૬॥

સાધુના અધિકાર

સંતે વિ કોવિ ઉજ્જઈ, કોવિ અસંતે વિ અહિલસઈ ભોએ ।
 ચયઈ પરપચ્ચએણ વિ, પભવો દુદ્ધૂણ જહ જંબું ॥૩૭॥
 દીસંતિ પરમધોરા વિ, પવરધમ્મપ્પભાવપડિબુદ્ધા ।
 જહ સો ચિલાઈપુત્તો, પડિબુદ્ધો સુસુમાણાએ ॥૩૮॥

પુષ્કિલકલિએ તહ પિઉધરંભિ, તાણહાણહા સમણબદ્ધા ।
 ઢેઢેણ તહા વિસો(સ)ઢા, વિસઢા જહ સફલયા જાયા ॥૩૯॥
 આહારેસુ સુહેસુ અ, રમ્માવસહેસુ કાણાણેસું ચ ।
 સાહૂણ નાહિગારો, અહિગારો ધમ્મકજ્જેસુ ॥૪૦॥
 સાહૂ કંતારમહાભએસુ, અવિ જાણવએ વિ મુઠઅમ્મિ ।
 અવિ તે સરીરપીડં, સહંતિ ન લહં(યં)તિ ય વિરુદ્ધં ॥૪૧॥

આપત્તિમાં પણ ધર્મ નહીં છોડવું

જંતેહિં પીલિયા વી હુ, ખંદગસીસા ન ચેવ પરિકુવિયા ।
 વિઠયપરમત્થસારા, ખમંતિ જે પંડિયા હુંતિ ॥૪૨॥
 જિણવયણસુઠસકણા, અવગયસંસારઘોરપેયાલા ।
 બાલાણ ખમંતિ જઈ, જઈ તિ કિં ઇત્થ અચ્છેરં? ॥૪૩॥

ધર્મ કોણ કરી શકે છે?

ન કુલં એત્થ પહાણં, હરિએસબલસ્સ કિં કુલં આસી? ।
 આકંપિયા તવેણં, સુરા વિ જં પજ્જુવાસંતિ ॥૪૪॥
 દેવો નેરયઉત્તિ ય, કીડપયંગુ તિ માણુસો વેસો ।
 રુવસ્સી ય વિરુવો, સુહભાગી દુકખભાગી ય ॥૪૫॥
 રાઉત્તિય દમગુત્તિ ય, એસ સપાગુ તિ એસ વેયવિગિ ।
 સામી દાસો પુજ્જો, ખલો તિ અઘણો ઘણવઈ તિ ॥૪૬॥
 ન વિ ઇત્થ કો વિ નિયમો, સકમ્મવિણિવિક્કસરિસકયચિટ્ઠો ।
 અનુત્તરુવવેસો, નડુ વ્વ પરિયત્તએ જીવો ॥૪૭॥
 કોડીસએહિં ઘણસંચયસ્સ, ગુણસુભરિયાએ કમ્માએ ।
 નવિ-લુદ્ધો વયરરિસિ, અલોભયા એસ સાહૂણં ॥૪૮॥

અંતેઉરપુરબલવાહુણેહિં, વરસિરિધરેહિં મુણિવસહા ।
 કામેહિં બહુવિહેહિં ય, છંદિજજંતા વિ નેચ્છંતિ ॥૪૯॥
 છેઓ ભેઓ વસાણં, આયાસકિલેસભયવિવાગો અ ।
 મરાણં ધમ્મબ્ભંસો, અરઈ અત્થા ઉ સવ્વાઈ ॥૫૦॥
 દોસસયમૂલજાલં, પુવ્વરિસિવિવજ્જિજયં જઈ વંતં ।
 અત્થં વહસિ આણત્થં, કીસ આણત્થં તવં ચરસિ? ॥૫૧॥
 વહબંધણમારણસેહણાઓ કાઓ પરિગ્ગહે નત્થિ? ।
 તં જઈ પરિગ્ગહુચ્ચિય, જઈધમ્મો તો નણુ પવંચો ॥૫૨॥

સચ્ચારિત્રનું પ્રભાવ

કિં આસિ નંદિસેણસ્સ, કુલં? જં હરિકુલસ્સ વિઉલસ્સ ।
 આસી પિયામહો સચ્ચરિએણ વસુદેવનામુત્તિ ॥૫૩॥

તપનું ફળ

વિજજાહરીહિં સહરિસં, નરિંદદ્દુહિયાહિં અહમહંતીહિં ।
 જં પત્થિજજઈ તઈયા, વસુદેવો તં તવસ્સ ફલં ॥૫૪॥
 સપરક્કમરાઉલવાઈએણ, સીસે પલીવિએ નિયએ ।
 ગયસુકુમાલેણ ખમા, તહા કયા જહ સિવં પત્તો ॥૫૫॥
 રાયકુલેસુ વિ જાયા, ભીયા જરમરણગબ્ભવસહીણં ।
 સાહૂ સહંતિ સવ્વં, નીયાણ વિ પેસપેસાણં ॥૫૬॥
 પાણમંતિય પુવ્વચરં, કુલયા ન નમંતિ અકુલયા પુરિસા ।
 પાણઓ ઈહ પુત્તિં જઈ-જણસ્સ જહ ચક્કવટ્ટિમુણી ॥૫૭॥
 જહ ચક્કવટ્ટિસાહૂ, સામાઈયસાહુણ નિરુવચારં ।
 ભણિઓ ન ચેવ કુવિઓ, પાણઓ બહુયત્તણુગુણેણં ॥૫૮॥

તે ધના તે સાહુ, તેસિં નમો જે અકજજપડિવિરયા ।
 ધીરા વયમસિહારં ચરંતિ જહ યૂલિભદ્રમુણી ॥૫૮॥
 વિસયાસિપંજરંમિવ, લોએ અસિપંજરમ્મિ તિકખંમિ ।
 સીહા વ પંજરગયા, વસંતિ તવપંજરે સાહુ ॥૬૦॥
 જો કુણઇ અપ્પમાણં, ગુરુવયાણં ન ય લહેઇ ઉવએસં ।
 સો પરછા તહ સોઅઇ, ઉવકોસઘરે જહ તવસ્સી ॥૬૧॥
 જેટ્ઠવ્વયપવ્વયભર-સમુવ્વહણવવસિયસ્સ અચ્ચંતં ।
 જુવઇજણસંવઇયરે, જઇત્તાણં ઉભયઓ ભટ્ઠં ॥૬૨॥
 જઇ ઠાણી જઇ મોણી, જઇ મુંડી વક્કલી તવસ્સી વા ।
 પત્થન્તો અ અબંભં, બંભાવિ ન રોયએ મજ્ઝં ॥૬૩॥

ભણવાનું ફળ

તો પઢિયં તો ગુણિયં, તો મુણિયં તો અ ચેઇઓ અપ્પા :
 આવડિયપેલ્લિયામંતિઓ વિ જઇ ન કુણઇ અકજજં ॥૬૪॥
 પાગડિયસવ્વસલ્લો, ગુરુપાયમૂલંમિ લહઇ સાહુપયં ।
 અવિસુદ્ધસ્સ ન વહ્ઠઇ, ગુણસેઢી તત્તિયા ઠાઇ ॥૬૫॥
 જઇ દુક્કરદુક્કરકારઓત્તિ, ભણિઓ જહકિઓ સાહુ ।
 તો કીસ અજજસંભૂઅ-વિજયસીસેહિં નવિ ખમિઅં? ॥૬૬॥
 જઇ તાવ સવ્વઓ સુંદરુત્તિ કમ્માણ ઉવસમેણ જઇ ।
 ધમ્મં વિયાણમાણો, ઇયરો કિં મચ્છરં વહઇ? ॥૬૭॥

ઇર્ચાના કારણે સ્ત્રીપણું

અઇસુકિઓ તિ ગુણસમુઇઓ તિ, જો ન સહઇ જઇપસંસં ।
 સો પરિહાઇ પરભવે, જહા મહાપીઢ-પીઢરિસી ॥૬૮॥

પરપરિવાયં ગિણહઈ, અટ્ઠમયવિરલ્લાણે સયા રમઈ ।
 ડજ્ઞઈ ય પરસિરીએ, સકસાઓ દુક્ખિઓ નિચ્ચં ॥૬૯॥
 વિગ્ગહવિવાયઙ્ગઈણો, કુલગણસંઘેણ બાહિરકયસ્સ ।
 નત્થિ કિર દેવલોએ વિ, દેવસમિઈસુ અવગાસો ॥૭૦॥

પરનિન્દા ભયંકર છે

જઈ તા જણસંવવહાર-વજ્જિજયમકજ્જમાયરઈ અન્નો ।
 જો તં પુણો વિકત્થઈ, પરસ્સ વસાણેણ સો દુહિઓ ॥૭૧॥
 સુટ્ટુ વિ ઉજ્જવ(મ)માણં પંચેવ કરિંતિ રિત્તયં સમણં ।
 અપ્પથુઈ પરનિંદા, જિલ્ભોવત્થા કસાયા ય ॥૭૨॥
 પરપરિવાયમઈઓ, દૂસઈ વયાણેહિં જેહિં જેહિં પરં ।
 તે તે પાવઈ દોસે, પરપરિવાઈ ઈય અપિચ્છો ॥૭૩॥

ગુરુકુલવાસ

થદ્ધા ચ્છિદ્ધપ્પેહી, અવાણવાઈ સંયમઈ ચવલા ।
 વંકા કોહણસીલા, સીસા ઉલ્લેઅગા ગુરુણો ॥૭૪॥
 જસ્સ ગુરુમ્મિ ન ભત્તી, ન ય બહુમાણો ન ગઉરવં ન ભયં ।
 ન વિ લજ્જા ન વિ નેહો, ગુરુકુલવાસેણ કિં તસ્સ? ॥૭૫॥
 રુસઈ ચોઈજજંતો, વહઈ ય હિયએણ અણુસયં ભણિઓ ।
 ન ય કમ્મિં કરણિજ્જે, ગુરુસ્સ આલો ન સો સીસો ॥૭૬॥
 ઉલ્લિલાણસૂઆણપરિભવેહિં અઈભણિયદ્દુટ્ઠભણિએહિં ।
 સત્તાહિયા સુવિહિયા, ન ચેવ ભિંદતિ મુહરાણં ॥૭૭॥
 માણંસિણોવિ અવમાણ-વંચાણા તે પરસ્સ ન કરંતિ ।
 સુહદ્ધકમ્મુગ્ગિરાણત્થં, સાહુ ઉયહિલ્લ ગંભીરા ॥૭૮॥

મઉઆ નિહુઅસહાવા, હાસદવવિવજિજયા વિગહમુક્કા ।
અસમંજસમઈબહુઅં, ન ભાણંતિ અપુચ્છિયા સાહૂ ॥૭૯॥

મુનિ કેવું બોલે?

મહુરં નિઉણં થોવં, કજજાવડિયં અગાવ્વિયમતુચ્છં ।
પુલ્લિં મઈસંકલિયં, ભાણંતિ જં ધમ્મસંજુતં ॥૮૦॥
સદ્દિં વાસસહસ્સા, તિસત્તખુત્તોદયેણ ધોએણ ।
અણુચિણ્ણં તામલિણ્ણા, અન્નાણતવુ ત્તિ અપ્પફલો ॥૮૧॥
છજજીવકાયવહગા, હિંસગસત્થાઈ ઉવઈસંતિ પુણ્ણો ।
સુબહું પિ તવકિલેસો, બાલતવસ્સીણ અપ્પફલો ॥૮૨॥
પરિચ્છંતિ અ સવ્વં, જહદ્ધિયં અવિતહં અસંદિદ્ધં ।
તો જિણવયાણવિહિન્નૂ, સહંતિ બહુઅસ્સ બહુઆઈ ॥૮૩॥
જો જસ્સ વટ્ટએ હિયએ, સો તં ઠાવેઈ સુંદરસહાવં ।
વગ્ધી છાવં જણાણી, ભદં સોમં ચ મન્નઈ ॥૮૪॥
મણિકણગરયાણઘણપૂરિયંમિ ભવણંમિ સાલિભદ્ધોવિ ।
અન્નો કિર મજ્જા વિ સામિઓ ત્તિ જાઓ વિગયકામો ॥૮૫॥
ન કરંતિ જે તવં સંજમં ચ, તે તુલ્લપાણિપાયાણં ।
પુરિસા સમપુરિસાણં, અવસ્સ પેસત્તાણમુવિંતિ ॥૮૬॥
સુંદરસુકુમાલસુહોઈએણ, વિવિહેહિં તવવિસેસેહિં ।
તહ સોસવિઓ અપ્પા, જહ નવિ નાઓ સભવણેડવિ ॥૮૭॥
દુક્કરમુદ્ધોસકરં, અવંતિસુકુમાલમહરિસીયરિયં ।
અપ્પાવિ નામ તહ તજ્જઈત્તિ અચ્છેરયં એયં ॥૮૮॥

ધર્મ માટે દેહ ત્યાગ

ઉચ્છ્રૂઢસરીરધરા, અન્નો જીવો સરીરમન્તિ ।
ધમ્મસ્સ કારણે સુવિહિયા, સરીરં પિ છડુંતિ ॥૮૯॥
એગદિવસં પિ જીવો, પ્વજ્જમુવાગઓ અનન્નમાણો ।
જઈવિ ન પાવઈ મુકખં, અવસ્સ વેમાણિઓ હોઈ ॥૯૦॥
સીસાવેદેણ સિરમ્મિ, વેદિએ નિગ્ગયાણિ અચ્છીણિ ।
મેયજ્જસ્સ ભગવઓ, ન ય સો મણસા વિ પરિકુવિઓ ॥૯૧॥
જો ચંદણેણ બાહું, આલિંપઈ વાસિણા વિ તચ્છેઈ ।
સંથુણઈ જો અ નિંદઈ, મહરિસિણો તત્થ સમભાવા ॥૯૨॥
સિંહગિરિસુસીસાણં મદં ગુરુવયણસદ્દહંતાણં ।
વયરો કિર દાહી વાયાણત્તિ ન વિકોવિઅં વયણં ॥૯૩॥

વિનીત શિષ્યના ગુણ

મિણ ગોણસગુલીહિં, ગણેહિં વા દંતચક્કલાઈ સે ।
ઈચ્છંતિ ભાણિગિણં, કજ્જં તુ ત એવ જાણંતિ ॥૯૪॥
કારણવિગિ, કયાઈ, સેયં કાયં વયંતિ આયરિયા ।
તં તહ સદ્દહિઅવ્વં, ભવિઅવ્વં કારણેણ તહિં ॥૯૫॥
જો ગિણહઈ ગુરુવયણં, ભાણંતં ભાવઓ વિસુદ્ધમાણો ।
ઓસહમિવ પિજ્જંત, તં તસ્સ સુહાવહં હોઈ ॥૯૬॥
અણુવત્તગા વિણીયા, બહુકખમા નિચ્ચભત્તિમંતા ય ।
ગુરુકુલવાસી અમુઈ, ધન્ના સીસા ઈહ સુસીલા ॥૯૭॥
જીવંતસ્સ ઈહ જસો, કિત્તી ય મયસ્સ પરભવે ધમ્મો ।
સગુણસ્સ ય નિગ્ગુણસ્સ ય, અયસો અકિત્તી અહમ્મો ય ॥૯૮॥

વુઢ્ઢાવાસે વિ ઠિયં, અહવ ગિલાણં ગુરું પરિભવંતિ ।
 દત્તુ વ્વ ધમ્મવીમંસએણ, દુસ્સિક્ખિયં તં પિ ॥૯૯॥
 આયરિય-ભત્તિરાગો, કસ્સ સુનકખત્તમહરિસીસરિસો? ।
 અવિ જીવિયં વવસિયં, ન ચેવ ગુરુપરિભવો સહિઓ ॥૧૦૦॥

ધર્માચાર્યના ઉપકાર

પુણ્ણેહિં ચોઈયા પુરકખડેહિં, સિરિભાયાણં ભવિઅસત્તા ।
 ગુરુમાગમેસિભદ્ધા, દેવયમિવ પજ્જુવાસંતિ ॥૧૦૧॥
 બહુ-સુકખસયસહસ્સાણ-દાયગા મોઅગા દુહસયાણં ।
 આયરિઆ કુડમેઅં, કેસિપએસી વ તે હેઉ ॥૧૦૨॥
 નરયગઈગમણપડિહત્થએ કએ તહ પએસિણા રાણા ।
 અમરવિમાણં પત્તં, તં આયરિયપ્પભાવેણં ॥૧૦૩॥
 ધમ્મમએહિં અઈસુંદરેહિં, કારણગુણોવણીએહિં ।
 પલ્હાયંતો વ્વ માણં, સીસં ચોએઈ આયરિઓ ॥૧૦૪॥
 જીઅં કાઊણ પાણં, તુરુમિણિદત્તસ્સ કાલિઅજ્જેણ ।
 અવિ અ સરીરં ચત્તં, ન ય ભણિઅમહમ્મસંજુત્તં ॥૧૦૫॥
 કુડપાગડમકહંતો, જહ-ટ્ઠિયં બોહિલાભમુવહણઈ ।
 જહ ભગવઓ વિસાલો, જરમરણમહોઅહી આસિ ॥૧૦૬॥
 કારુણ્ણરુણ્ણસિંગાર-ભાવભયજીવિયંતકરણેહિં ।
 સાહુ અવિ અ મરંતિ, ન ય નિઅનિયમં વિરાહિંતિ ॥૧૦૭॥
 અપ્પહિયમાયરંતો, અણુમોઅંતો ય સુગઈ લહઈ ।
 રહકારદાણઅણુમોઅગો, મિગો જહ ય બલદેવો ॥૧૦૮॥

દયાસહિત તપ સફળ છે

જં તં કયં પુરા પૂરણેણ, અર્ધદુક્કરં ચિરં કાલં ।
 જઈ તં દયાવરો ઇહ, કરિંતુ તો સફલયં હુંતં ॥૧૦૯॥ -
 કારણનીયાવાસી, સુદ્ધયરં ઉજ્જમેણ જઈયવ્વં ।
 જહ તે સંગમથેરા, સપાહિરેરા તયા આસિ ॥૧૧૦॥
 એગંતનિયવાસી, ઘરસરણાઈસુ જહ મમતં પિ ।
 કહ ન પહિહંતિ કલિકલુસ-રોસદોસાણ આવાએ ॥૧૧૧॥
 અવિકત્તિગિણ જીવે, કત્તો ઘરસરણગુત્તિસંકપ્પં? ।
 અવિ કત્તિઆ અ તં તહ, પડિયા અસંજયાણ પહે ॥૧૧૨॥

ગૃહસ્થોનું પરિચય દોષકારક

થોવોડપિ ગિહિપસંગો, જઈણો સુદ્ધસ્સ પંકમાવહઈ ।
 જહ સો વારત્તરિસી, હસિઓ પજ્જોયનરવઈણા ॥૧૧૩॥
 સખ્ખાવો વીસંભો, નેહો રઈવઈયરો ય જુવઈજણે ।
 સયાણઘર-સંપસારો, તવસીલવયાઈ ફેડિજજા ॥૧૧૪॥

તપનાશક કાર્ય

જોઈસનિમિત્તિઅકખર, કોઉયઆએસભૂઈકમ્મેહિં ।
 કરણાણુમોઆણાહિ અ, સાહુસ્સ તવક્ખઓ હોઈ ॥૧૧૫॥
 જહ જહ કીરઈ સંગો, તહ તહ પસરો ખાણે ખાણે હોઈ ।
 થોવો વિ હોઈ બહુઓ, ન ય લહઈ ધિઈ નિરુભંતો ॥૧૧૬॥
 જો ચયઈ ઉત્તરગુણે, મૂલગુણે વિ અચિરેણ સો ચયઈ ।
 જહ જહ કુણઈ પમાયં, પેલ્લિજજઈ તહ કસાએહિં ॥૧૧૭॥
 જો નિચ્છએણ ગિણહઈ, દેહચ્ચાએ વિ ન ય ધિઈ મુયઈ ।
 સો સાહેઈ સકજજં, જહ ચંડવડિંસઓ રાયા ॥૧૧૮॥

સીંહાણુખુપ્પિવાસં, દુસ્સિજજપરીસહં કિલેસં ચ ।
 જો સહઈ તસ્સ ધમ્મો, જો ધિઈમં સો તવં ચરઈ ॥૧૧૮॥
 ધમ્મમિણં જાણંતા, ગિહિણો વિ દઢવ્વયા કિમુઅ સાહૂ? ।
 કમલામેલાહરણે, સાગરચંદ્રેણ ઇત્યુવમા ॥૧૨૦॥
 દેવેહિં કામદેવો, ગિહી વિ ન વિ ચાલિઓ તવગુણેહિં ।
 મત્તગયંદભુયંગમ-રકખસઘોરટ્ટહાસેહિં ॥૧૨૧॥
 ભોગે અભુંજમાણા વિ, કેઈ મોહા પડંતિ અહરગઈ ।
 કુવિઓ આહારત્થી, જત્તાઈ-જણસ્સ દમગુ વ્વ ॥૧૨૨॥
 ભવસયસહસ્સ-દુલહે, જાઈજરામરણસાગરુત્તારે ।
 જિણવયણંમિ ગુણાયર! ખાણમવિ મા કાહિસિ પમાયં ॥૧૨૩॥

રાગ-દ્વેષાદિ પાપ

જં ન લહઈ સમ્મતં લઢ્ઢાણ વિ જં ન એઈ સંવેગં ।
 વિસયસુહેસુ ચ રજજઈ, સો દોસો રાગદોસાણં ॥૧૨૪॥
 તો બહુગુણનાસાણં, સમ્મતચરિત્તગુણવિણાસાણં ।
 ન હુ વસમાગંતવ્વં, રાગદોસાણ પાવાણં ॥૧૨૫॥
 ન વિ તં કુણઈ અમિત્તો, સુદ્ધુવિ સુવિરાહિઓ સમત્થોવિ ।
 જં દોવિ અણિગ્ગહિયા, કરંતિ રાગો ચ દોસો ચ ॥૧૨૬॥
 ઈહ લોએ આયાસં, અજસં ચ કરંતિ ગુણવિણાસં ચ ।
 પસવંતિ અ પરલોએ, સારીરમાણોગએ દુક્ખે ॥૧૨૭॥
 ધિદ્ધી અહો અકક્કં, જં જાણંતોવિ રાગદોસેહિં ।
 ફલમઉલં કડુઅરસં, તં ચેવ નિસેવએ જીવો ॥૧૨૮॥
 કો દુક્ખં પાવિજજા?, કસ્સ વ સુકખેહિં વિમ્હિઓ હુજજા ? ।
 કો વ ન લભિજજ મુક્ખં?, રાગદોસા જઈ ન હુજજા ॥૧૨૯॥

માણી ગુરુપડિણીઓ, આણત્યભૂઓ અમગ્ગચારી અ ।
 મોહં કિલેસજાલં, સો ખાઈ જહેવ ગોસાલો ॥૧૩૦॥
 કલહણકોહણસીલો, ભંડણસીલો વિવાયસીલો ય ।
 જીવો નિચ્યુજજલિઓ, નિરત્યયં સંયમં ચરઈ ॥૧૩૧॥
 જહ વાણદવો વણં, દવદવસ્સ જલિઓ ખણેણ નિદ્દહઈ ।
 એવં કસાયપરિણઓ, જીવો તવસંજમં દહઈ ॥૧૩૨॥

અધ્યવસાયની તરતમતા

પરિણામવસેણ પુણો, અહિઓ ઊણચરઓ વ હુજજખઓ ।
 તહ વિ વવહારમિત્તેણ, ભણણઈ ઈમં જહાથૂલં ॥૧૩૩॥
 ફરુસવચણેણ દિણતવં, અહિક્ખિવંતો અ હણઈ માસતવં ।
 વરિસતવં સવમાણો, હણઈ હણંતો અ સામાણણં ॥૧૩૪॥
 અહ જીવિઅં નિકિંતઈ, હંતૂણ ય સંજમં મલં ચિણઈ ।
 જીવો પમાય બહુલો પરિભમઈ અ જેણ સંસારે ॥૧૩૫॥

મુનિની સહનશીલતા

અક્કોસણતજજણતાડણા ય, અવમાણહીલાણાઓ ય ।
 મુણિણો મુણિયપરભવા, દઢપ્પહારિ વ્વ વિસહંતિ ॥૧૩૬॥
 અહમાહઓ તિ ન ય પડિહણંતિ, સત્તા વિ ન ય પડિસવંતિ ।
 મારિજજંતા વિ જઈ, સહંતિ સહસ્સમલ્લ વ્વ ॥૧૩૭॥

દષ્ટિ મૂલ-કર્મ ઉપર

દુજજણમુહકોદંડા, વચણસરા પુવ્વકમ્મનિમ્માયા ।
 સાહૂણ તે ન લગ્ગા, ખંતિફલયં વહંતાણં ॥૧૩૮॥
 પત્થરેણાહઓ કીવો, પત્થરં ડક્કમિચ્છઈ ।
 મિગારિઓ સરં પપ્પ, સરૂપ્પત્તિં વિમગ્ગઈ ॥૧૩૯॥

દ્વેષી ઉપર દ્વેષ ત્યાગ

તહ પુલ્લિં કિં ન કયં?, ન બાહુએ જેણ મે સમત્યોડવિ ।
ઇણિહં કિં કસ્સ વ કુપ્પિમુત્તિ ધીરા અણુપ્પિચ્છા ॥૧૪૦॥

સ્વજનોનું સ્નેહ પાશ

અણુરાઓણ જઇસ્સ વિ, સિયાયપત્તં પિયા ધરાવેઇ ।
તહ વિ ય બંદકુમારો, ન બંધુપાસેહિં પડિબદ્ધો ॥૧૪૧॥
ગુરુ ગુરુતરો ય અઇગુરુ, પિયમાઇઅવચ્ચપિયજણસિનેહો ।
ચિંતિજજમાણગુવિલો, ચત્તો અઇધમ્મતિસિએહિં ॥૧૪૨॥
અમુણિયપરમત્થાણં, બંધુજણસિનેહવઇયરો હોઇ ।
અવગયસંસારસહાવ-નિચ્છયાણં સમં હિયયં ॥૧૪૩॥

સગા સંબંધી ભય ઉત્પન્ન કરે છે

માયા પિયા ય ભાયા, ભજજા પુત્તા સુહી ય નિયગા ય ।
ઇહ ચેવ બહુવિહાઇ, કરંતિ ભયવેમાણસ્સાઇ ॥૧૪૪॥
માયા નિયગમઇવિગપ્પિયંમિ, અત્થે અપૂરમાણંમિ ।
પુત્તસ્સ કુણઇ વસાણં, ચુલાણી જહ બંભદત્તસ્સ ॥૧૪૫॥
સલ્લંગોવંગવિગત્તાણાઓ, જગડણવિહેડણાઓ અ ।
કાસી અ રજજતિસિઓ, પુત્તાણ પિયા કણયકેઊ ॥૧૪૬॥
વિસયસુહરાગવસઓ, ઘોરો ભાયા વિ ભાયરં હણઇ ।
ઓહાવિઓ વહત્થં, જહ બાહુબલિસ્સ ભરહવઈ ॥૧૪૭॥
ભજજા વિ ઈંદિયવિગાર-દોસનડિયા કરેઇ પઇપાવં ।
જહ સો પએસિરાયા, સૂરિયકંતાઇ તહ વહિઓ ॥૧૪૮॥
સાસયસુક્ખતરસ્સી, નિયઅંગસમુહબ્ભવેણ પિયપુત્તો ।
જહ સો સેણિયરાયા, કોણિયરણ્ણા ખયં નીઓ ॥૧૪૯॥

લુદ્ધા સકજજતુરિઆ, સુહિણો વિ વિસંવયંતિ ક્યકજજા ।
 જહ ચંદગુતગુરુણા, પવ્વયઓ ઘાઈઓ રાયા ॥૧૫૦॥
 નિયયા વિ નિયયકજજે, વિસંવયંતંમિ હુંતિ ખરફરસા । -
 જહ રામસુભૂમકઓ, બંભક્ખત્તસ્સ આસિ ખઓ ॥૧૫૧॥
 કુલધરનિયયસુહેસુ અ, સયાણે અ જાણે ય નિચ્ચ મુણિવસહા ।
 વિહરંતિ અણિસ્સાએ, જહ અજજમહાગિરી ભયવં ॥૧૫૨॥
 રૂવેણ જુવ્વણેણ ય, કન્નાહિ સુહેહિં વરસિરીએ ય ।
 નય લુબ્ભંતિ સુવિહિયા, નિદરિસણં જંબૂનામુત્તિ ॥૧૫૩॥

ગચ્છવાસ

ઉત્તમકુલપ્પસૂયા, રાયકુલવડિંસગા વિ મુણિવસહા ।
 બહુજણજઈસંઘટ્ટં, મેહકુમાર વ્વ વિસહંતિ ॥૧૫૪॥
 અવરૂપ્પસંબાહં સુકખં તુચ્છં સરીરપીડા ય ।
 સારણ વારણ ચોયણ, ગુરુજણ આયત્તયા ય ગાણે ॥૧૫૫॥

એકાકી વિહારનો દોષ

ઇક્કસ્સ કઓ ધમ્મો, સચ્છંદગઈ મઈપયારસ્સ ?
 કિં વા કરેઈ ઇક્કો, ? પરિહરઉ કહં અકજજં વા? ॥૧૫૬॥
 કત્તો સુત્તત્થાગમ-પડિપુચ્છણચોયાણા ય ઇક્કસ? ।
 વિણઓ વેયાવચ્ચં, આરાહણયા ય મરણંતે ॥૧૫૭॥
 પિલ્લિજજેસણમિક્કો, પઈત્તપમયાજણાઉ નિચ્ચ ભયં ।
 કાઉમણો વિ અકજજં, ન તરઈ કાઊણ બહુમજ્જે ॥૧૫૮॥
 ઉચ્ચારપાસવણવંત-પિત્તમુચ્છાઈ મોહિઓ ઇક્કો ।
 સદ્વભાયાણવિહુત્થો, નિક્ખિવઈ વ કુણઈ ઉડ્ડાહં ॥૧૫૯॥

ઈગદિવસોણ બહુઆ, સુહા ય અસુહા ય જીવપરિણામા ।
 ઇક્કો અસુહપરિણાઓ, ચઈજજ આલંબાણં લહ્નું ॥૧૬૦॥
 સવ્વજિણપ્પડિકુટ્ઠં, અણવત્થા થેરકપ્પભેઓ અ ।
 ઇક્કો અ સુઆઉત્તોવિ, હણઈ તવસંજમં અઈરા ॥૧૬૧॥

સ્ત્રી દર્શનથી દીર્ઘ સંસાર

વેસં જુણણકુમારિં, પઉત્થવઈઅં ચ બાલવિહવં ચ ।
 પાસંડરોહમસઈ, નવતરૂણિં થેરભજજં ચ ॥૧૬૨॥
 સવિડંકુબ્ભડરૂવા, દિટ્ઠા મોહેઈ જા માણં ઇત્થી ।
 આયહિયં ચિંતંતા, દૂરયરેણં પરિહરંતિ ॥૧૬૩॥
 સમ્મદિટ્ઠી વિ કયાગમોવિ, અઈવિસયરાગસુહવસઓ ।
 ભવસંકંઠમિ પવિસઈ, ઇત્થં તુહ સચ્ચઈ નાયં ॥૧૬૪॥

સાધુની ઉપાસનાથી લાભ

સુતવસ્સિયાણ પૂયા-પણામસક્કારવિણયકજજપરો ।
 વહ્નં પિ કમ્મમસુહં, સિદ્ધિલેઈ દસારનેયા વ ॥૧૬૫॥
 અભિગમણવંદણનમંસણેણ, પડિપુચ્છણેણ સાહૂણં ।
 ચિરસંચિયં પિ કમ્મં, ખણેણ વિરલત્તાણમુવેઈ ॥૧૬૬॥
 કેઈ સુસીલા સુહમ્માઈ, સજજણા ગુરુજણસ્સ વિ સુસીસા ।
 વિઉલં જણંતિ સહ્નં, જહ સીસો ચંડરૂદ્ધસ્સ ॥૧૬૭॥
 અંગારજીવવહગો, કોઈ કુગુરુ સુસીસ પરિવારો ।
 સુમિણે જઈહિં દિટ્ઠો, કોલો ગયકંલહપરિકિન્નો ॥૧૬૮॥
 સો ઉગ્ગભવસમુદ્ધે, સયંવરમુવાગએહિં રાએહિં ।
 કરહોવર્ક્ખરભરિઓ, દિટ્ઠો પોરાણસીસેહિં ॥૧૬૯॥

સંસારવંચણા ન વિ, ગણંતિ સંસારસૂઅરા જીવા ।
 સુમિણગએણ વિ કેઈ, બુજઝંતિ પુફ્ફયૂલા વ્વ ॥૧૭૦॥
 જો અવિકલં તવં સંજમં ચ, સાહુ કરિજ્જ પચ્છા વિ । -
 અન્નિયસુય વ્વ સો નિયગ-મુદ્દમચિરેણ સાહેઈ ॥૧૭૧॥

લઘુકર્મી જ ભોગ ત્યાગ કરી શકે છે

સુહિઓ ન ચયઈ ભોએ, ચયઈ જહા દુક્ખિઓ તિ અલિયમિણં ।
 ચિક્કણકમ્મોલિત્તો, ન ઈમો ન ઈમો પરિચ્ચયઈ ॥૧૭૨॥
 જહ ચયઈ ચક્કવટ્ટી, પવિત્થરં તત્તિયં મુહુત્તેણ ।
 ન ચયઈ તહા અહન્નો, દુબ્બુદ્ધી ખપ્પરં દમઓ ॥૧૭૩॥
 દેહો પિવીલિયાહિં, ચિલાઈપુત્તસ્સ ચાલાણી વ્વ કઓ ।
 તણુઓ વિ માણપઓસો, ન ચાલિઓ તેણ તાણુવરિં ॥૧૭૪॥
 પાણચ્ચએ વિ પાવં, પિવીલિયાએ વિ જે ન ઈચ્છંતિ ।
 તે કહુ જઈ અપાવા, પાવાઈ કરેંતિ અન્નસ્સ? ॥૧૭૫॥
 જિણપહઅપંડિયાણં, પાણહરાણં પિ પહરમાણાણં ।
 ન કરંતિ ચ પાવાઈ, પાવસ્સ ફલં વિચાણંતા ॥૧૭૬॥

પાપનું ફળ

વહમારણઅબ્બમ્ફખાણ-દાણપરધણવિલોવણાઈણં ।
 સવ્વજહન્નો ઉદઓ, દસગુણિઓ ઇક્કસિ કયાણં ॥૧૭૭॥
 તિવ્વયરે ઉ પઓસે, સયગુણિઓ સયસહસ્સકોડિગુણો ।
 કોડાકોડિગુણો વા, હુજ્જ વિવાગો બહુતરો વા ॥૧૭૮॥

તપ-સંયમાદિ આવશ્યક

કે ઈત્થ કરેંતાલંબણં, ઈમં તિહુયાણસ્સ અચ્છરં ।
 જહુ નિયમા ખવિયંગી, મરુદેવી ભગવઈ સિદ્ધા ॥૧૭૯॥

કિં પિ કહિં પિ કયાઈ, એગે લક્ષ્મીહિં કેહિ વિ નિભેહિં ।
 પત્તેયબુદ્ધલાભા, હવંતિ અચ્છેરયબ્ભૂયા ॥૧૮૦॥
 નિહિં સંપત્તમહમ્મો, પત્થિંતો જહ જણો નિરુતપ્પો ।
 ઈહ નાસઈ તહ પત્તેઅ-બુદ્ધલચ્છિં પડિચ્છંતો ॥૧૮૧॥
 સોગિણ ગઈ સુકુમાલિએ, તહ સસગભસગભઈણીએ ।
 તાવ ન વિસસિયવ્વં, સેયટ્ટી ધમ્મિઓ જાવ ॥૧૮૨॥
 ખરકરહંતુરયવસહા, મત્તગઈદા વિ નામ દમ્મંતિ ।
 ઈક્કો નવરિ ન દમ્મઈ, નિરંકુસો અપ્પાણો અપ્પા ॥૧૮૩॥

આત્મદમન શ્રેયસ્કર છો

વરં મે અપ્પા દંતો, સંજમેણ તવેણ ય ।
 મા હં પરેહિં દમ્મંતો, બંધણેહિં વહેહિ ય ॥૧૮૪॥
 અપ્પા ચેવ દમેયવ્વો, અપ્પા હુ ખલુ દુદ્ધમો ।
 અપ્પા દંતો સુહી હોઈ, અસ્સિં લોએ પરત્થ ય ॥૧૮૫॥
 નિચ્ચં દોસસહગઓ, જીવો અવિરહિયમસુભપરિણામો ।
 નવર દિન્ને પસરે, તો દેઈ પમાયમયરેસુ ॥૧૮૬॥
 અચ્ચિયવંદિય પૂઈઅ, સક્કારિય પાણમિઓ મહુગ્ધવિઓ ।
 તં તહ કરેઈ જીવો, પાડેઈ જહપ્પાણો ઠાણં ॥૧૮૭॥
 સીલવ્વયાઈ જો બહુફલાઈ, હંતૂણ સુકખમહિલસઈ ।
 ઘિઈદુબ્બલો તવસ્સી, કોડીએ કાગિણિં કિણઈ ॥૧૮૮॥
 જીવો જહામાણસિયં, હિયઈચ્છિયપત્થિએહિં સુકખેહિં ।
 તોસેગિણ ન તરીઈ જાવજજીવેણ સવ્વેણ ॥૧૮૯॥
 સુમિણંતરાણુભૂયં, સુકખં સમઈચ્છિયં જહા નત્થિ ।
 એવમિમં પિ અઈયં, સુકખં સુમિણોવમં હોઈ ॥૧૯૦॥

શ્રુતધર આર્ય મંગુ

પુરનિદ્રમણે જકખો, મહુરામંગૂ તહેવ સુયનિહસો ।
 બોહેઈ સુવિહિયજણં, વિસૂરઈ બહું ચ હિયએણ ॥૧૮૧॥
 નિગંગતૂણ ધરાઓ, ન કઓ ધમ્મો મએ જિણકખાઓ ।
 ઈઠ્ઠિરસસાયગુરુયત્તાણેણ, ન ય ચેઈઓ અપ્પા ॥૧૮૨॥
 ઓસન્નવિહારેણં, હા જહ ઝીણંમિ આઉએ સવ્વે ।
 કિં કાહામિ અહન્નો, સંપઈ સોયામિ અપ્પાણં ॥૧૮૩॥
 હા જીવ! પાવ ભમિહિસિ, જાઈજોણીસયાઈ બહુઆઈ ।
 ભવસયસહસ્સદ્દુલહં પિ, જિણમયં એરિસં લહ્હું ॥૧૮૪॥
 પાવો પમાયવસઓ, જીવો સંસારકજજમુજજુત્તો ।
 દુકખેહિં ન નિવ્વિણ્ણો, સુકખેહિં ન ચેવ પરિતુકો ॥૧૮૫॥
 પરિતપ્પિએણ તણ્ણઓ, સાહારો જઈ ઘણં ન ઉજ્જમઈ ।
 સેણિયરાયા તં તહ, પરિતપ્પંતો ગઓ નરયં ॥૧૮૬॥

જીવે શું શું નહીં ભોગ્યું?

જીવેણ જાણિ વિસજ્જિયાણિ, જાઈસએસુ દેહાણિ ।
 થોવેહિં તઓ સયલંપિ, તિહુયાણં હુજ્જ પડિહત્થં ॥૧૮૭॥
 નહદંતમંસકેસકિએસુ, જીવેણ વિપ્પમુક્કેસુ ।
 તેસુ વિ હવિજ્જ કઈલાસ-મેરુગિરિસન્નિભા કૂડા ॥૧૮૮॥
 હિમવંતમલયમંદર-દીવોદહિધરણિસરિસરાસીઓ ।
 અહિઅયરો આહારો, હુહિએણાહારિઓ હોજ્જા ॥૧૮૯॥
 જં ણેણ જલં પીયં, ધમ્માયવજગડિએણ તંપિ ઈહં ।
 સવ્વેસુ વિ અગડતલાય નઈસમુદ્દેસુ નવિ હુજ્જા ॥૨૦૦॥

પીયં થણયચ્છીરં, સાગરસલિલાઓ હોજજ બહુઅયરં ।
 સંસારમ્મિ અણંતે, માઝિણં અન્નમન્નાણં ॥૨૦૧॥
 પત્તા ય કામભોગા, કાલમણંતં ઇહં સઉવભોગા ।
 અપુલ્લં પિવ મન્નઇ, તહવિ ય જીવો મણે સુકખં ॥૨૦૨॥

જીવની મૂઢતા

જાણઇ ય જહા ભોગિક્કિસંપયા સલ્લમેવ ધમ્મફલં ।
 તહવિ દઢમૂઢહિયઓ, પાવે કમ્મે જણો રણઇ ॥૨૦૩॥
 જાણિજજઇ ચિંતિજજઇ, જમ્મજરામરણસંભવં દુકખં ।
 ન ય વિસએસુ વિરજજઇ, અહો સુબદ્ધો કવડગંઠી ॥૨૦૪॥
 જાણઇ ય જહ મરિજજઇ, અમરંતંપિ હુ જરા વિણાસેઈ ।
 ન ય ઉલ્લિગ્ગો લોગો, અહો! રહસ્સં સુનિમ્ણાયં ॥૨૦૫॥

યમરાજ ઉઠાડીને લઈ જશે

દુપયં ચઉપ્પયં બહુ-પયં ચ અપયં સમિદ્ધમહણં વા ।
 અણવકએડવિ કયંતો, હરઇ હયાસો અપરિતંતો ॥૨૦૬॥
 ન ય નજજઇ સો દિયહો, મરિયલ્લં ચાડવસેણ સલ્લેણ ।
 આસાપાસપરદ્ધો, ન કરેઇ ય જં હિયં બજ્જો ॥૨૦૭॥
 સંઝરાગજલબુબ્બુઓવમે, જીવિએ ય જલબિંદુચંચલે ।
 જુલ્લાણે ય નઈવિસન્નિભે, પાવ જીવ! કિમિયં ન બુજ્જસિ ॥૨૦૮॥

કામરાગનો પ્રભાવ

જં જં નજજઇ અસુઈ, લજ્જિજજજઇ કુચ્છણિજજમેયં તિ ।
 તં તં મગ્ગઇ અંગં, નવરમાણંગુત્થ પડિકૂલો ॥૨૦૯॥
 સલ્લગહાણં પભવો, મહાગહો સલ્લદોસપાયટ્ટી ।
 કામગ્ગહો દુરપ્પા, જેણભિભૂયં જગં સલ્લં ॥૨૧૦॥

જો સેવઈ કિં લહઈ? થામં હારેઈ દુબ્બલો હોઈ ।
 પાવેઈ વેમણસ્સં, દુકખાણિ ય અત્તદોસેણં ॥૨૧૧॥
 જહ કચ્છુલ્લો કચ્છું, કંડુયમાણો દુહં મુણઈ સુકખં ।
 મોહાઉરા મણુસ્સા, તહ કામદુહં સુહં બિત્તિ ॥૨૧૨॥
 વિસયવિસં હાલહલં, વિસયવિસં ઉક્કં પિયંતાણ ।
 વિસયવિસાઈત્રં પિવ, વિસયવિસવિસૂઈયા હોઈ ॥૨૧૩॥
 એવં તુ પંચહિં આસવેહિં, રયમાયણિત્તુ અણુસમયં ।
 ચઉગઈદુહપેરંતં, અણુપરિચટ્ટંતિ સંસારે ॥૨૧૪॥
 સલ્લગઈપકખંદે, કાહંતિ અણંતએ અકયપુણ્ણા ।
 જે ય ન સુણંતિ ધમ્મં સોઊણ ય જે પમાયંતિ ॥૨૧૫॥
 અણુસિટ્ઠા ય બહુવિહં, મિચ્છદ્દિટ્ઠી ય જે નરા અહમા ।
 બદ્ધનિકાઈયકમ્મા, સુણંતિ ધમ્મં ન ય કરંતિ ॥૨૧૬॥

ધર્મારાધક લોક

પંચેવઉજ્જિઝઊણં પંચેવ ય રક્ખિઊણ ભાવેણં ।
 કમ્મરયવિપ્પમુક્કા, સિદ્ધિગઈમણુત્તરં પત્તા ॥૨૧૭॥
 નાણે દંસણંચરણે તવસંજમસમિઈગુત્તિપચ્છિત્તે ।
 દમઉસ્સગ્ગવવાએ, દલ્લાઈ અભિગ્ગહે ચેવ ॥૨૧૮॥
 સદ્દહણાચરણાએ નિચ્ચં ઉજ્જુત્ત એસાણાઈ કિંઓ ।
 તસ્સ ભવોઅહિતરણં, પલ્લજજાએ ય સમ્મં તુ ॥૨૧૯॥

ધર્મ-વિરાધક

જે ઘરસરણપસત્તા, છક્કાયરિઊ સર્કિયાણા અજયા ।
 નવરં મોત્તૂણ ઘરં, ઘરસંકમાણં કયં તેહિં ॥૨૨૦॥

ઉસ્સુત્તમાયરંતો, બંધઈ કમ્મં સુચિક્કણં જીવો ।
સંસારં ચ પવહ્ણઈ, માયામોસં ચ કુલ્લઈ ચ ॥૨૨૧॥

પાસત્થા સંસર્ગનો નિષેધ

જઈ ગિણહઈ વયલોવો, અહવ ન ગિણહઈ સરીરવુચ્છેઓ ।
પાસત્થસંગમોડવિય, વયલોવો તો વરમસંગા ॥૨૨૨॥
આલાવો સંવાસો, વીસંભો સંથવો પસંગો ચ ।
હીણાયારેહિં સમં, સલ્લજિણિંદેહિં પડિકુટ્ટો ॥૨૨૩॥
અનુત્તજંપિએહિં હસિઉદ્ધસિએહિં ખિપ્પમાણો ચ ।
પાસત્થમજ્ઝયારે, બલાડવિ જઈ વાઉલી હોઈ ॥૨૨૪॥
લોએડવિ કુસંસગ્ગી પિયં જણં દુન્નિયચ્છમઈવસણં ।
નિંદઈ નિરુજ્જમં પિય-કુસીલજણમેવ સાહુજણો ॥૨૨૫॥
નિચ્ચં સંકિયભીઓ, ગમ્મો સલ્લસ ખલિયચારિત્તો ।
સાહુજણસ્સ અમઓ, મઓડવિ પુણ દુગ્ગઈ જાઈ ॥૨૨૬॥
ગિરિસુયપુફ્ફસુઆણં સુવિહિય! આહરણકારણવિહિત્તુ ।
વજ્જેજ્જ સીલવિગલે, ઉજ્જુયસીલે હવિજ્જ જઈ ॥૨૨૭॥
ઓસન્નચરણકરણં જઈણો વદંતિ કારણં પપ્પ ।
જે સુવિઈયપરમત્થા, તે વંદંતે નિવારંતિ ॥૨૨૮॥
સુવિહિયવંદાવંતો, નાસેઈ અપ્પયં તુ સુપહાઓ ।
દુવિહપહવિપ્પુમુક્કો, કહમપ્પ ન યાણઈ મૂઢો ॥૨૨૯॥

શ્રાવક ધર્મ વિધિ

વંદઈ ઉભઓ કાલં પિ, ચેઈયાઈ થયત્થુઈ પરમો ।
જિણવરપડિમાઘરધૂવ-પુફ્ફગંધચ્ચઅણુજ્જુત્તો ॥૨૩૦॥

સુવિણિચ્છિયએગમઈ, ધમ્મમ્મિ અનન્નદેવઓ અ પુણો ।
 ન ય કુસમએસુ રજજઈ, પુવ્વાવરબાહિયત્થેસુ ॥૨૩૧॥
 દટ્ટૂણ કુલિંગીણં, તસથાવરભૂયમદ્દણં વિવિહં ।
 ધમ્માઓ ન ચાલિજજઈ, દેવેહિં સઈંદએહિં પિ ॥૨૩૨॥
 વંદઈ પડિપુચ્છઈ, પજજુવાસઈ સાહુણો સયયમેવ ।
 પઢઈ સુણઈ ગુણેઈ અ, જણસ્સ ધમ્મં પરિકહેઈ ॥૨૩૩॥
 દઢસીલવ્વચનિયમો, પોસહઆવસ્સએસુ અક્ખલિયો ।
 મહુમજજમંસપંચવિહ-બહુબીયફ્ફલેસુ પડિક્કંતો ॥૨૩૪॥
 નાહમ્મકમ્મજીવી, પચ્ચકખાણે અભિકખણુજ્જુત્તો ।
 સવ્વં પરિમાણકં, અવરજ્ઝઈ તં પિ સંકંતો ॥૨૩૫॥
 નિકખમાણ-નાણ-નિવ્વાણ-જમ્મભૂમીઉ વંદઈ જિણાણં ।
 ન ય વસઈ સાહુજણવિરહિયંમિ દેસે બહુગુણેઽવિ ॥૨૩૬॥
 પરતિત્થિયાણ પાણમાણ-ઉબ્ભાવાણ-થુણાણ-ભત્તિરાણં ચ ।
 સક્કારં સમ્માણં, દાણં વિણયં ચ વજ્જેઈ ॥૨૩૭॥
 પઢમં જઈણ દાઊણ, અપ્પાણ પાણમિઊણ પારેઈ ।
 અસઈ ય સુવિહિયાણં, ભુંજેઈ કયદ્દિસાલોઓ ॥૨૩૮॥
 સાહુણ કપ્પણિજજં, જં નવિ દિન્નં કહિં વિ કિંચિં તહિં ।
 ધીરા જહુત્તકારી, સુસાવગા તં ન ભુંજંતિ ॥૨૩૯॥
 વસહીસયાણાસણભત્ત-પાણભેસજજવત્થપત્તાઈ ।
 જઈવિ ન પજજત્તધણો, થોવાવિ હુ થોવયં દેઈ ॥૨૪૦॥
 સંવચ્છરયાઉમ્મસિએસુ, અઢ્ઢાહિયાસુ અ તિહીસુ ।
 સવ્વાયરેણ લગ્ગઈ, જિણવરપૂયાતવગુણેસુ ॥૨૪૧॥

સાહુણ ચેઈયાણ ય પડિણીયં તહ અવાણવાયં ચ ।
 જિણપવયણસ્સ અહિયં, સવ્વત્થામેણ વારેઈ ॥૨૪૨॥
 વિરયા પાણિવહાઓ, વિરયા નિચ્ચં ચ અલિયવયાણાઓ ।
 વિરયા ચોરિક્કાઓ, વિરયા પરદારગમાણાઓ ॥૨૪૩॥
 વિરયા પરિગ્ગહાઓ, અપરિમિઆઓ આણંતતાણહાઓ ।
 બહુદોસસંકુલાઓ, નરયગઈગમાણપંથાઓ ॥૨૪૪॥
 મુક્કા દુજજણમિત્તી, ગહિયા ગુરુવયાણસાહુપડિવત્તી ।
 મુક્કા પરપરિવાઓ, ગહિઓ જિણદેસિઓ ધમ્મો ॥૨૪૫॥
 તવનિયમસીલકલિયા, સુસાવગા જે હવંતિ ઇહ સુગુણા ।
 તેસિં ન દુલ્લહાઈ, નિવ્વાણવિમાણસુકખાઈ ॥૨૪૬॥

ગુરુ શિથિલ થઈ જાય તો

સીઈજજ કયાઈ ગુરુ, તં પિ સુસીસા સુનિઉણમહુરેહિં ।
 મગ્ગે ઠવંતિ પુણરવિ, જહ સેલગ-પંથગો નાયં ॥૨૪૭॥
 દસ દસ દિવસે દિવસે, ધમ્મે બોહેઈ અહવ હિઅયરે ।
 ઇય નંદિસેણસત્તી, તહવિ ય સે સંજમવિવત્તી ॥૨૪૮॥

કર્મની વિટંબના

કલુસીકઓ અ કિટ્ટીકઓ અ, ખયરીકઓ મલિણિઓ અ ।
 કમ્મેહિં એસ જીવો, નાગિણ વિ મુજ્જઝઈ જેણ ॥૨૪૯॥
 કમ્મેહિં વજજસારોવમેહિં, જઉનંદણો વિ પડિબુદ્ધો ।
 સુબહું પિ વિસૂરંતો, ન તરઈ અપ્પકખમં કાઉં ॥૨૫૦॥
 વાસસહસ્સં પિ જઈ, કાગિણં સંજમં સુવિઉલં પિ ।
 અંતે કિલિક્કભાવો, ન વિસુજ્જઝઈ કંડરીઉવ્વ ॥૨૫૧॥

અખોણ વિ કાલોણં, કેઈ જહાગહિયસીલસામાણા ।
સાહંતિ નિયયકજજં, પુંડરિયમહારિસિ વ્વ જહા ॥૨૫૨॥

પહેલાથી જ સાવધાની

કાઊણ સંકિલિટ્ઠં સામાણાં, દુલ્લહં વિસોહિપયં ।
સુજિઝજજા એગયરો, કરિજજ જઈ ઉજજમં પચ્છા ॥૨૫૩॥
ઉજિઝજજ અંતરિ ચ્ચિય, ખંડિય સબલાદઉ વ્વ હુજજ ખણં ।
ઓસન્નો સુહલેહડ, ન તરિજજ વ્વ પચ્છ ઉજજમિઉં ॥૨૫૪॥

શિથિલવિહારી મોહ પરવશ

અવિ નામ ચક્કવટ્ટી, ચઈજજ સવ્વં પિ ચક્કવટ્ટિસુહં ।
ન ય ઓસન્નવિહારી, દુહિઓ ઓસન્નયં ચયઈ ॥૨૫૫॥
નરયત્થો સસિરાયા, બહુ ભાણઈ જેહલાલાણાસુહિઓ ।
પડિઓ મિ ભએ ભાઉઅ! તો મે જાએહ તં દેહં ॥૨૫૬॥
કો તેણ જીવરહિએણ, સંપયં જાઈએણ હુજજ ગુણો? ।
જઈડસિ પુરા જાયંતો, તો નરએ નેવ નિવડંતો ॥૨૫૭॥
જાવાડડઉ સાવસેસં, જાવ ય થોવોડવિ અત્થિ વવસાઓ ।
તાવ કરિજજખ્પહિયં, મા સસિરાયા વ સોઈહિસિ ॥૨૫૮॥
ઘિત્તૂણ વિ સામાણાં, સંજમજોગેસુ હોઈ જો સિઢિલો ।
પડઈ જઈ વયણિજજે, સોઅઈ અ ગઓ કુદેવત્તં ॥૨૫૯॥
સુચ્ચા તે જિઅલોએ, જિણવયાણં જે નરા ન યાણંતિ ।
સુચ્ચાણ વિ તે સુચ્ચા, જે નાઉણં નવિ કરેંતિ ॥૨૬૦॥
દાવેઊણ ધણનિહિં, તેસિં ઉપ્પાડિઆણિ અચ્છીણિ ।
નાઊણ વિ જિણવયાણં, જે ઈહ વિહલંતિ ધમ્મધણં ॥૨૬૧॥

કરણી ગતિને અનુરુપ

ઠાણં ઉચ્ચુચ્ચયરં, મજ્જં હીણં ચ હીણતરગં વા ।
જેણ જહિં ગંતવ્વં, ચિટ્ઠા વિ સે તારિસી હોઈ ॥૨૬૨॥
જસ્સ ગુરુમ્મિ પરિભવો, સાહૂસુ આણાયરો ખમા તુચ્છા ।
ધમ્મે ચ આણહિલાસો, અહિલાસો દુગ્ગઈએ ઉ ॥૨૬૩॥
સારીર-માણસાણં, દુકખસહસ્સાણ વસાણપરિભીયા ।
નાણંકુસેણ મુણિણો, રાગગઈદં નિરુભંતિ ॥૨૬૪॥
સુગ્ગઈમગ્ગપઈવં, નાણં દિંતસ્સ હુજ્જ કિમદ્દેયં? ।
જહ તં પુલિંદએણં, દિનં સિવગસ્સ નિયગચ્છિં ॥૨૬૫॥

શ્રુતજ્ઞાનનું વિનય

સિંહાસણે નિસાણં, સોવાંગ સેણિઓ નરવરિંદો ।
વિજ્જં મગ્ગઈ પયઓ, ઇઅ સાહુજણસ્સ સુઅવિણઓ ॥૨૬૬॥

ગુરુનો અપલાપ

વિજ્જાએ કાસવસંતિઆએ દગસૂઅરો સિરિં પત્તો ।
પડિઓ મુસં વયંતો, સુઅનિણહવાણા ઇઅ અપત્થા ॥૨૬૭॥

ગુરુની અમારી ઘોષણા

સયલમ્મિ વિ જિઅલોએ, તેણ ઇહં ઘોસિયો અમાઘાઓ ।
ઇક્કં પિ જો દુહત્તં, સત્તં બોહેઈ જિણવયણે ॥૨૬૮॥

ગુરુનું ઉપકાર દુષ્પ્રતિકાર્ય

સમ્મત્તદાયગાણં દુપ્પડિઆરં ભવેસુ બહુએસુ ।
સવ્વગુણમેલિયાહિ વિ, ઉવયારસહસ્સકોડીહિં ॥૨૬૯॥

સમ્યક્ત્વથી મોક્ષસુખ સ્વાધીન

સમ્મત્તંમિ ઉ લદ્ધે, ઠઈઆઈ નરયતિરિઅગારાઈ ।
 દિવ્વાણિ માણુસાણિ અ, મોક્ષસુહાઈ સહીણાઈ ॥૨૭૦॥
 કુસમયસુઈણ મહણં, સમ્મત્તં જસ્સ સુટ્ઠિયં હિયએ ।
 તસ્સ જગુજ્જોયકરં, નાણં ચરણં ચ ભવમહણં ॥૨૭૧॥
 સુપરિચ્છિયસમ્મત્તો, નાણોણાલોઈયત્થસબ્ભાવો ।
 નિવ્વાણચરણાઉત્તો, ઈચ્છિયમત્થં પસાહેઈ ॥૨૭૨॥
 જહ મૂલતાણએ પંડુરંમિ દુવ્વત્તરાગવાણેહિં ।
 વીભચ્છા પડસોહા, ઈય સમ્મત્તં પમાએહિં ॥૨૭૩॥

નુકસાન એક દિવસના પ્રમાદથી

નરએસુ સુરવરેસુ અ, જો બંધઈ સાગરોવમં ઇક્કં ।
 પલિઓવમાણ બંધઈ, કોડિસહસ્સાણિં દિવસેણં ॥૨૭૪॥
 પલિઓવમસંખિજ્જં, ભાગં જો બંધઈ સુરગણેસુ ।
 દિવસે દિવસે બંધઈ, સ વાસકોડી અસંખિજ્ઞા ॥૨૭૫॥
 ઈસ કમો નરએસુ વિ, બુહેણ નાઊણ નામ એયંપિ ।
 ધમ્મંમિ કહ પમાઓ, નિમેસમિત્તંપિ કાયવ્વો ॥૨૭૬॥

અહીંયા દેવલોકનું વૈભવ ક્યાં?

દિવ્વાલંકારવિભુસાણાઈ, રચણુજ્જલાણિ ચ ધરાઈ ।
 રૂવં ભોગસમુદ્ધઓ, સુરલોગસમો કઓ ઇહયં? ॥૨૭૭॥
 દેવાણ દેવલોએ, જં સોક્ખં તં નરો સુભણિઓડવિ ।
 ન ભાણઈ વાસસએણ વિ, જસ્સડવિ જીહાસયં હુજ્જા ॥૨૭૮॥

ચાર ગતિયોનું દુઃખ

નરએસુ જાઈ અઈકકખડાઈ દુકખાઈ પરમતિકખાઈ ।
 કો વણ્ણેહી તાઈ? જીવતો વાસકોડીડવિ ॥૨૭૮॥
 કકખડદાહં સામલિ-અસિવાણવેયરણિપહરણસએહિં ।
 જા જાયાણાઉ પાવંતિ, નારયા તં અહમ્મફલં ॥૨૮૦॥
 તિરિયા કસંકુસારા નિવાયવહબંધમારણસયાઈ ।
 નવિ ઈહયં પાવેતા, પરત્થ જઈ નિયમિયા હુંતા ॥૨૮૧॥
 આજીવસંકિલેસો, સુકખં તુચ્છં ઉવદ્ધવા બહુયા ।
 નીયજણસિક્કણા વિ ય, અણિક્કિવાસો અ માણુસ્સે ॥૨૮૨॥
 ચારગાનિરોહવહબંધ રોગધણહરણમરણવસાણઈ ।
 માણસંતાવો અજસો, નિગ્ગોવણયા ય માણુસ્સે ॥૨૮૩॥
 ચિંતાસંતાવેહિ ય, દરિદ્ધુઆહિં દુપ્પઉત્તાહિં ।
 લદ્ધુણડવિ માણુસ્સં, મરંતિ કેઈ સુનિવ્વિણ્ણા ॥૨૮૪॥
 દેવા વિ દેવલોએ, દિવ્વાભરણાણુરંજિયસરીરા ।
 જં પરિવડંતિ તત્તો, તં દુકખં દારુણં તેસિં ॥૨૮૫॥
 તં સુરવિમાણવિભવં, ચિંતિય ચવાણં ચ દેવલોગાઓ ।
 અઈબલિયં ચિય જં નવિ, કુટ્ઠઈ સયસક્કરં હિયયં ॥૨૮૬॥
 ઈસાવિસાયમયકોહ-માયાલોભેહિં એવમાઈહિં ।
 દેવાડવિ સમભિભૂયા, તેસિં કત્તો સુહ નામ? ॥૨૮૭॥

ધર્મારાધના માટે પ્રેરણા

ધમ્મંપિ નામ નાઊણ, કીસ પુરિસા સહંતિ પુરિસાણં ?
 સામિત્તે સાહીણે, કો નામ કરિજજ દાસતં? ॥૨૮૮॥

સંસારચારએ ચારએ વ્વ આવીલિયસ્સ બંધેહિં ।
 ઉવ્વિગ્ગો જસ્સ માણો, સો કિર આસન્નસિદ્ધિપહો ॥૨૮૯॥
 આસન્નકાલભવસિદ્ધિયસ્સ, જીવસ્સ લખ્ખણં ઇણમો । -
 વિયસસુહેસુ ન રજ્જઈ, સવ્વત્થામેસુ ઉજ્જમઈ ॥૨૯૦॥
 હુજ્જ વ ન વ દેહબલં, ધિઈમઈસત્તેણ જઈ ન ઉજ્જમસિ ।
 અચ્છિહિસિ ચિરં કાલં, બલં ચ કાલં ચ સોઅંતો ॥૨૯૧॥
 લદ્ધિલ્લિયં ચ બોહિં, અકરિંતોડણાગયં ચ પત્થિંતો ।
 અન્નં દાઈ બોહિં, લબ્ભિહિસિ કયરેણ મુલ્લેણ? ॥૨૯૨॥
 સંઘયણકાલબલદ્ધસમાડ્યાલંબણાઈ ધિત્તૂણં ।
 સવ્વં ચિય નિયમધુરં, નિરૂજ્જમાઓ પમુચ્ચંતિ ॥૨૯૩॥
 કાલસ્સ ચ પરિહાણી, સંજમજ્જોગાઈ નત્થિ ખિત્તાઈ ।
 જયાણાઈ વટ્ઠિયવ્વં, ન હુ જયાણા ભજએ અંગં ॥૨૯૪॥

દ્વાર ગાથા

સમિઈકસાયગારવ ઇંદિયમયબંભચરેગુત્તીસુ ।
 સજ્જાયવિણયતવસત્તિઓ અ જયાણા સુવિહિયાણં ॥૨૯૫॥

સમિતિ દ્વાર

જુગમિતંતરદિટ્ઠી, પયં પયં ચક્ખુણા વિસોહિંતો ।
 અવ્વકિખિત્તાઉત્તો ઇરિયાસમિઓ મુણી હોઈ ॥૨૯૬॥
 કજ્જે ભાસઈ ભાસં, આણવજ્જમકારણે ન ભાસઈ ચ ।
 વિગહવિસુત્તિયપરિવજ્જિઓ અ જઈ ભાસાણાસમિઓ ॥૨૯૭॥
 બાયાલમેસાણાઓ, ભોયણદોસે ચ પંચ સોહેઈ ।
 સો એસણાઈ સમિઓ, આજીવી અન્નહા હોઈ ॥૨૯૮॥

પુલ્લિં ચક્રખુપરિક્ષિય પમજિજઉં જો ઠવેઈ ગિણહઈ વા ।
 આયાણભંડમત્તનિકખેવાણાઈ સમિઓ મુણી હોઈ ॥૨૯૯॥
 ઉચ્ચારપાસવાણખેલે, જલ્લસિંગાણાએ ય પાણવિહી ।
 સુવિવેઈએ પએસે, નિસિરંતો હોઈ તરસમિઓ ॥૩૦૦॥

કથાય દ્વાર

કોહો માણો માયા, લોહો હાસો રઈ ય અરઈ ય ।
 સોગો ભયં દુગંછા, પચ્ચક્ખકલી ઈમે સવ્વે ॥૩૦૧॥
 કોહો કલહો ખારો, અવરૂપ્પરમચ્છરો અણુસઓ ય ।
 ચાણ્ડત્તાણમણુવસમો, તામસભાવો ય સંતાવો ॥૩૦૨॥
 નિચ્છોડણ નિબ્ભંછણ, નિરાણુવત્તિતાણં અસંવાસો ।
 ક્યનાસો ય અસમ્મં, બંધઈ ઘણચિક્કણં કમ્મં ॥૩૦૩॥
 માણો મયહંકારો, પરપરિવાઓ ય અત્તઉક્કરિસો ।
 પરપરિભવો વિ અ તહા, પરસ્સ નિંદા અસૂયા ય ॥૩૦૪॥
 હીલા નિરુવચારિતાણં, નિરવાણામયા અવિણઓ અ ।
 પરગુણપચ્છાયાણયા, જીવં પાડંતિ સંસારે ॥૩૦૫॥
 માયા કુડંગ પચ્છણ્ણ-પાવયા કૂડકવડવંચણયા ।
 સવ્વત્થ અસબ્ભાવો, પરનિકખેવાવહારો વ ॥૩૦૬॥
 છલછોમસંવઈયરો, ગૂઢાચારતાણં મઈ કુડિલા ।
 વીસંભઘાયાણં પિ ય ભવકોડિસએસુ વિ નડંતિ ॥૩૦૭॥
 લાભો અઈસંચયસીલયા ય, કિલિક્કિતાણં અઈમમત્તં ।
 કપ્પાણ્ણપરિભોગો, નક્રવિણિક્કે ય આગલ્લં ॥૩૦૮॥
 મુચ્છા અઈબહુધણલોભયા ય, તબ્ભાવભાવણા ય સયા ।
 બોલંતિ મહાઘોરે, જરમરણમહાસમુદ્દંમિ ॥૩૦૯॥

એએસુ જો ન વટ્ટિજજા, તેણં અપ્પા જહુકિઓ નાઓ ।
 મણુઆણ માણણિજજો, દેવાણ વિ દેવય હુજજા ॥૩૧૦॥
 જો ભાસુરં ભુઅંગં પયંડદાઢાવિસં વિઘટ્ટેઈ ।
 તત્તો ચિય તસ્સંતો, રોસભુઅંગોવમાણમિણં ॥૩૧૧॥
 જો આગલેઈ મત્તં, ક્યંતકાલોવમ વણગઈંદં ।
 સો તેણં ચિય હુજજઈ, માણગઈંદેણ ઇત્થુવમા ॥૩૧૨॥
 વિસવલ્લિમહાગહણં, જો પવિસઈ સાણુવાયફરિસવિસં ।
 સો અચિરેણ વિણસ્સઈ, માયા વિસવલ્લિગહણસમા ॥૩૧૩॥
 ઘોરે ભયાગરે સાગરમ્મિ, તિમિમગરગાહપઉરમ્મિ ।
 જો પવિસઈ સો પવિસઈ, લોભમહાસાગરે ભીમે ॥૩૧૪॥
 ગુણદોસ બહુવિસેસં, પયં પયં જાણિઉણ નીસેસં ।
 દોસેસુ જણો ન વિરજજઈ તિ કમ્માણ અહિગારો ॥૩૧૫॥

નોકપાય દ્વાર

અટ્ટકહાસકેલિકિલત્તાણં હાસખિહુજમગરુઈ ।
 કંદપ્પં ઉવહસણં, પરસ્સ ન કરંતિ આણગારા ॥૩૧૬॥
 સાહૂણં અપ્પરુઈ, સસરીરપલાઆણા તવે અરઈ ।
 સુત્થિઅવત્તો અઈપહરિસો ય નત્થી સુસાહૂણં ॥૩૧૭॥
 ઉવ્વેયઓ અ અરણામઓ અ, અરમંતિયા ય અરઈ ય ।
 કલિમલઓ અ આણેગગયાય કત્તો? સુવિહિયાણં ॥૩૧૮॥
 સોગં સંતાવં અધિઈં ચ, મત્તું ચ વેમાણસ્સ ચ ।
 કારુણ-રુત્તભાવં, ન સાહુધમ્મમ્મિ ઇચ્છંતિ ॥૩૧૯॥
 ભયસંખોહવિસાઓ, મગ્ગવિભેઓ વિભીસિયાઓ ય ।
 પરમગ્ગદંસણાણિ ય, દહ્ધમ્માણ કઓ હંતિ ॥૩૨૦॥

કુચ્છા ચિલીણમલસંકટેસુ, ઉવ્વેયઓ અણિદ્દેસુ ।
 ચક્રખુનિયત્તાણમસુભેસુ, નત્થિ દવ્વેસુ દંતાણં ॥૩૨૧॥
 એયં પિ નામ નાઉણ, મુજ્જિઝયવ્વં તિ નૂણ જીવસ્સ ।
 ફેટેઉણ ન તીરઈ, અઈબલિઓ કમ્મસંઘાઓ ॥૩૨૨॥

ગારવ દ્વાર

જહ જહ બહુસ્સુઓ સમ્મઓ અ, સીસગાણસંપરિવુડો અ ।
 અવિણિચ્છિઓ અ સમએ, તહ તહ સિદ્ધંતપડિણીઓ ॥૩૨૩॥
 પવરાઈ વત્થપાયા-સણોવગરણાઈ એસ વિભવો મે ।
 અવિ ય મહાજણનેયા, અહંતિઅહ ઇદ્ધિગારવિઓ ॥૩૨૪॥
 અરસં વિરસં લૂહં, જહોવવન્નં ચ નિચ્છએ ભુત્તું ।
 નિદ્ધાણિ પેસલાણિ ય, મગ્ગઈ રસગારવે ગિદ્ધો ॥૩૨૫॥
 સુસ્સૂસઈ સરીરં, સયાણાસણવાહણાપસંગપરો ।
 સાયાગારવગુરુઓ, દુક્ખસ્સ ન દેઈ અપ્પાણં ॥૩૨૬॥

ઇન્દ્રિય દ્વાર

તવકુલછાયાભંસો, પંડિચ્ચાફ્ફસાંણા અણિક્કપહો ।
 વસણાણિ રણમુહાણિ ય, ઇંદિયવસગા અણુહવંતિ ॥૩૨૭॥
 સદેસુ ન રંજિજજા, રુવં દદ્ધું પુણ્ણો ન ઇક્કિખજજા ।
 ગંધે રસે અ ફાસે, અમુચ્છિઓ ઉજ્જમજજ મુણી ॥૩૨૮॥
 નિહયાણિહયાણિ ય ઇંદિઆણિ, ઘાએહડાણં પયત્તેણં ।
 અહિયત્થે નિહયાઈ, હિયકજજે પૂયણિજજાઈ ॥૩૨૯॥

મદ દ્વાર

જાઇકુલરુવબલસુઅ-તવલાભિસ્સરિયઅદ્ધમયમત્તો ।
 એયાઈ ચિય બંધઈ, અસુહાઈ બહું ચ સંસારે ॥૩૩૦॥

જાઈએ ઉત્તમાએ, કુલે પહાણમ્મિ રુવમિસ્સરિયં ।
 બલવિજજા ય તવેણ ય, લાભમએણં ય જો ખિંસે ॥૩૩૧॥
 સંસારમણવયગ્ગં, નિયટ્ઠાણાઈ પાવમાણો ય ।
 ભમઈ આણંતં કાલં, તમ્હા ઉ મએ વિવિજ્જિજજજા ॥૩૩૨॥
 સુદ્ધં પિ જઈ જયંતો, જાઈમયાઈસુ મજજઈ જો ઉ ।
 સો મેઅજજરિસી જહા, હરિએસબલુ વ્વ પરિહાઈ ॥૩૩૩॥

બ્રહ્મચર્ય ગુપ્તિ દ્વાર

ઇત્થિપસુસંકિલિદ્ધં, વસહિં ઇત્થિકહં ચ વજજંતો ।
 ઇત્થિજણસંનિસિજજં, નિરુવણં અંગુવંગાણં ॥૩૩૪॥
 પુવ્વરયાણુસ્સરણં, ઇત્થિજણવિરહરુવવિલવં ચ ।
 અઈબહુઅં અઈબહુસો, વિવજજયંતો અ આહરં ॥૩૩૫॥
 વજજંતો અ વિભૂસં, જઈજજ ઇહ બંભયેરગુત્તીસુ ।
 સાહૂ તિગુત્તિગુત્તો, નિહુઓ દંતો પસંતો અ ॥૩૩૬॥
 ગુજ્જોરુવયણકકખોરુઅંતરે તહ થાણંતરે દદ્ધું ।
 સાહરઈ તઓ દિટ્ઠિં, ન બંધઈ દિટ્ઠિએ દિટ્ઠિં ॥૩૩૭॥

સ્વાધ્યાય દ્વાર

સજ્જાએણ પસત્થં ઝાણં, જાણઈ ય સવ્વપરમત્થં ।
 સજ્જાએ વદ્ધંતો, ખાણે ખાણે જાઈ વેરગ્ગં ॥૩૩૮॥
 ઉદ્ધમહતિરિયલોએ, જોઈસવેમાણિયા ય સિદ્ધિ ય ।
 સવ્વો લોગાલોગો, સજ્જાયવિઉસ્સ પચ્ચકખો ॥૩૩૯॥
 જો નિચ્ચકાલ તવસંજમુજ્જઓ ણવિ કરઈ સજ્જાયં ।
 અલસં સુહસીલજણં, ન વિ તં ઠાવેઈ સાહુપએ ॥૩૪૦॥

વિનય દ્વાર

વિણઓ સાસણે મૂલં, વિણીઓ સંજઓ ભવે ।
વિણયાઓ વિપ્પમુક્કસ્સ, કઓ ધમ્મો? કઓ તવો? ॥૩૪૧॥
વિણઓ આવહં સિરિં, લહં વિણીઓ જસં ચ કિત્તિં ચ ।
ન કયાં દુવ્વિણીઓ, સકજજસિદ્ધિં સમાણેં ॥૩૪૨॥

તપ દ્વાર

જહ જહ ખમં સરીરં, ધુવજોગા જહ જહ ન હાયંતિ ।
કમ્મકખઓ અ વિઉલો, વિવિત્તયા ઇંદિયદમો અ ॥૩૪૩॥

શક્તિ દ્વાર

જઇ તા અસક્કણિજજં, ન તરસિ કાગિણ તો ઇમં કીસ ।
અપ્પાયત્તં ન કુણસિ, સંજમજયાણં જઇજોગં? ॥૩૪૪॥
જાયમ્મિ દેહસંદેહયમ્મિ, જયાણાં કિંચિ સેવિજજા ।
અહ પુણ સજજો અ નિરુજજમો ય તો સંજમો કત્તો? ॥૩૪૫॥

ચિકિત્સા

મા કુણઉ જઇ તિગિચ્છં, અહિયાસેગિણ જઇ તરં સમ્મં ।
અહિયાસિંતસ્સ પુણો, જઇ સે જોગા ન હાયંતિ ॥૩૪૬॥
નિચ્ચં પવયાણસોહા-કરાણ ચરણુજજયાણ સાહૂણં ।
સંવિગ્ગવિહારીણં, સવ્વપયત્તેણ કાયવ્વં ॥૩૪૭॥
હીણસ્સ વિ સુદ્ધપરુવગસ્સ, નાણાહિયસ્સ કાયવ્વં ।
જણચિત્તગ્ગહણત્થં, કરિંતિ લિંગાવસેસેઽવિ ॥૩૪૮॥

પાસત્યાદિના દુર્ગુણ

દગપાણં પુષ્કલં, અણેસણિજજં ગિહત્થકિચ્ચાઇં ।
અજયા પડિસેવંતિ, જઇવેસવિંબગા નવરં ॥૩૪૯॥

ઓસત્રયા અબોહી, પવયણઉબ્ભાવાણા ય બોહિફલં ।
 ઓસત્રો વિ વરં પિ હુ, પવયણઉબ્ભાવાણાપરમો ॥૩૫૦॥
 ગુણહીણો ગુણરયાણાયરેસુ, જો કુણં તુલ્લમખ્ખાણં ।
 સુતવસ્સિણો ય હીલઇ, સમ્મતં કોમલં તસ્સ ॥૩૫૧॥
 ઓસત્રસ્સ ગિહિસ્સ વ, જિણપવયણતિવ્વભાવિયમઇસ્સ ।
 કીરઇ જં અણવજજં, દઢસમ્મત્તસ્સવત્થાસુ ॥૩૫૨॥
 પાસત્થોસત્રકુસીલ, - નીયસંસત્તજણમહાર્છંદં ।
 નાઊણ તં સુવિહિયા, સવ્વપયત્તેણ વજજંતિ ॥૩૫૩॥

પાસત્થાદિકોની શિથિલતાઓ

બાયાલમેસણાઓ, ન રકખઇ ધાઇસિજજપિંડં ચ ।
 આહારેઇ અભિકખં, વિગઇઓ સન્નિહિં ખાઇ ॥૩૫૪॥
 સૂરપ્પમાણભોજી, આહારેઇ અભિકખમાહારં ।
 ન ય મંડલીએ ભુંજઇ, ન ય ભિકખં હિંડઇ અલસો ॥૩૫૫॥
 કીવો ન કુણઇ લોઅં, લજજઇ પડિમાઇ જલ્લમવાણેઇ ।
 સોવાહણા અ હિંડઇ, બંધઇ કડિપટ્ટમકજજે ॥૩૫૬॥
 ગામં દેસં ચ કુલં, મમાયએ પીઠફલગપડિબદ્ધો ।
 ઘરસરણેસુ પસજજઇ, વિહરઇ ય સર્કિયાણો રિક્કો ॥૩૫૭॥
 નહંદંતકેસરોમે, જમેઇ ઉચ્છોલધોઆણો અજઓ ।
 વહિઇ ય પલિયંકં, અઠરેગપમાણમત્થુરઇ ॥૩૫૮॥
 સોવઇ ય સવ્વરાઇ, નીસટ્ઠમયેયાણો ન વા ઝરઇ ।
 ન પમજજંતો પવિસઇ, નિસિહીયાવસ્સિયં ન કરે ॥૩૫૯॥
 પાય પહે ન પમજજઇ, જુગમાયાએ ન સોહએ ઇરિયં ।
 પુઢવીદગઅગાણિમારુઅ-વાણસ્સઇતસેસુ નિરવિક્ખો ॥૩૬૦॥

સવ્વં થોવં ઉવહિં ન પેહએ, ન ય કરેઈ સજઝાયં ।
 સદકરો, ઝંઝકરો, લહુઓ ગણભેયતત્તિલ્લો ॥૩૬૧॥
 ખિતાઈયં ભુંજઈ, કાલાઈયં તહેવ અવિદિનં ।
 ગિણહઈ અણુઈયસૂરે, અસાણાઈ અહવ ઉવગરણં ॥૩૬૨॥
 ઠવાણકુલે ન ઠવેઈ, પાસત્થેહિં ચ સંગયં કુણાઈ ।
 નિચ્ચમવજઝાણરઓ, ન ય પેહપમજજાણાસીલો ॥૩૬૩॥
 રીયઈ ય દવદવાએ, મૂઢો પરિભવઈ તહય રાયણિએ ।
 પરપરિવાયં ગિણહઈ, નિટ્ઠુરભાસી વિગહસીલો ॥૩૬૪॥
 વિજજં મતં જોગં, તેગિચ્છ કુણાઈ ભૂઈકમ્મં ચ ।
 અકખર-નિમિત્તજીવી, આરંભપરિગ્ગહે રમઈ ॥૩૬૫॥
 કજજેણ વિણા ઉગ્ગહ-મણુજાણાવેઈ, દિવસઓ સુયઈ ।
 અજિજયલાભં ભુંજઈ, ઇત્થિનિસિજજાસુ અભિરમઈ ॥૩૬૬॥
 ઉચ્ચારે પાસવાણે, ખેલે સિંઘાણે આણાઉત્તો ।
 સંથારગઉવહીણં, પડિક્કમઈ વા સપાઉરણો ॥૩૬૭॥
 ન કરેઈ પહે જયાણં, તલિયાણં તહ કરેઈ પરિભોગં ।
 ચરઈ અણુબદ્ધવાસે, સપકખપરપકખઓમાણે ॥૩૬૮॥
 સંજાઅઈ અઈબહુઅં, ઈંગાલ સઘૂમગં આણટ્ઠાએ ।
 ભુંજઈ રુવબલટ્ટા, ન ઘરેઈ અ પાયપુંછણયં ॥૩૬૯॥
 અટ્ઠમ છટ્ઠ ચઉત્થં, સંવચ્છર ચાઉમાસ પકખેસુ ।
 ન કરેઈ સાયબહુલો, ન ય વિહરઈ માસકપ્પેણ ॥૩૭૦॥
 નીયં ગિણહઈ પિંડં, એગાગી અચ્છએ ગિહત્થકહો ।
 પાવસુઆણિ અહિજજઈ, અહિગારો લોગગહણંમિ ॥૩૭૧॥

પરિભવઈ ઉગ્ગકારી, સુદ્ધ મગ્ગં નિગૂહએ બાલો ।
 વિહરઈ સાયાગુરુઓ, સંજમવિગલેસુ ખિતેસુ ॥૩૭૨॥
 ઉગ્ગાઈ ગાઈ હસઈ અસંવુડો, સઈ કરેઈ કંદખ્ખં ।
 ગિહિકજજથિંતગોડવિય, ઓસને દેહ ગિણહઈ વા ॥૩૭૩॥
 ધમ્મકહાઓ અહિજજઈ, ઘરાઘરં ભમઈ પરિકહંતો અ ।
 ગણાણાઈ પમાણેણ ય, અઈરિતં વહઈ ઉવગરણં ॥૩૭૪॥
 બારસ બારસ તિણિણ ય, કાઈય-ઉચ્ચાર-કાલભૂમીઓ ।
 અંતોબહિં ચ અહિયાસિ, અણહિયાસે ન પડિલેહે ॥૩૭૫॥
 ગીઅત્થં સંવિગ્ગં, આયરિઅં મુઅઈ વલઈ ગચ્છસ્સ ।
 ગુરુણો ય અણાપુચ્છા, જં કિંચિ વિ દેઈ ગિણહઈ વા ॥૩૭૬॥
 ગુરુપરિભોગં ભુંજઈ, સિજજા-સંથાર-ઉવગરણજાયે ।
 કિ તિ તુમં તિ ભાસઈ, અવિણીઓ ગલ્લિઓ લુદ્ધો ॥૩૭૭॥
 ગુરુપચ્ચકખાણગિલાણ-સેહબાલાઉલસ્સ ગચ્છસ્સ ।
 ન કરેઈ નેવ પુચ્છઈ, નિદ્ધમ્મો લિંગમુવજ્જવી ॥૩૭૮॥
 પહગમાણ-વસહિ-આહાર-સુયાણ-થંડિલ્લવિહિપરિટ્ઠવણં ।
 નાયરઈ નેવ જાણઈ, અજજાવટ્ટાવાણં ચેવ ॥૩૭૯॥
 સચ્છંદગમાણ-ઉટ્ઠાણ-સો અણો અપ્પાણેણ ચરણેણ ।
 સમણગુણમુક્કજોગી, બહુજ્જવખયંકરો ભમઈ ॥૩૮૦॥
 બત્થિ વ્વ વાયપુણણો, પરિભમઈ જિણમય અયાણંતો ।
 થદ્ધો નિલ્લિન્નાણાં, ન ય પિચ્છઈ કિંચિ અપ્પસમં ॥૩૮૧॥
 સચ્છંદગમાણઉટ્ઠાણ-સોઅણો ભુંજઈ ગિહીણં ચ ।
 પાસત્થાઈટ્ઠઠાણા, હવંતિ એમાઈયા એએ ॥૩૮૨॥

જો હુજ્જ ઉ અસમત્થો, રોગેણ વ પિલ્લિઓ ફુરિયદેહો ।
 સવ્વમવિ જહાભણિયં, તયાઈ ન તરિજ્જ કાઉં જે ॥૩૮૩॥
 સોડવિય નિયયપરક્કમ-વવસાયધિઈબલં અગૂહંતો ।
 મુત્તુણ કૂડયરિઅં, જઈ જયંતો અવસ્સ જઈ ॥૩૮૪॥
 અલસો સઢોડવલિત્તો, આલંબણતપ્પરો અઈપમાઈ ।
 એવં કિઓડવિ મન્નઈ, અપ્પાણં સુટ્ઠિઓમ્મિહિ ત્તિ ॥૩૮૫॥
 જોડવિ ય પાડેઊણં, માયામોસેહિં ખાઈ મુદ્ધજણં ।
 તિગ્ગામમજ્જવાસી, સો સોયઈ કવડખવગુ વ્વ ॥૩૮૬॥
 એગાગી પાસત્થો, સચ્છંદો ઠાણવાસી ઓસન્નો ।
 દુગ્ગમાઈસંજોગા, જહ બહુઆ તહ ગુરુ હંતિ ॥૩૮૭॥

સુસાધુના લક્ષણ

ગચ્છગઓ અણુઓગી, ગુરુસેવી અનિયઓ ગુણાઉત્તો ।
 સંજોએણ પયાણં, સંજમઆરાહગા ભણિયા ॥૩૮૮॥
 નિમ્મમા નિરહંકારા, ઉવઉત્તા નાણદંસણયરિત્તે ।
 એગખિત્તેડવિ કિઆ, ખવંતિ પોરાણયં કમ્મં ॥૩૮૯॥
 જિયકોહમાણમાયા, જિયલોહપરીસહા ય જે ધીરા ।
 વુઢ્ઢાવાસેડવિ કિયા, ખવંતિ ચિરસંચિયં કમ્મં ॥૩૯૦॥
 પંચસમિયા તિગુત્તા, ઉજ્જુત્તા સંજમે તવે ચરણે ।
 વાસસયં પિ વસંતા, મુણિણો આરાહગા ભણિયા ॥૩૯૧॥
 તમ્હા સવ્વાણુત્તા, સવ્વનિસેહો ય પવયણે નત્થિ ।
 આયં વયં તુલિજ્જા, લાહાકંખિ વ્વ વાણિયઓ ॥૩૯૨॥
 ધમ્મંમિ નત્થિ માયા, ન ય કવડં આણુવત્તિભણિયં વા ।
 કુડપાગડમકુડિલ્લં, ધમ્મવયાણમુજ્જુયં જાણ ॥૩૯૩॥

નવિ ધમ્મસ્સ ભડ્ડકા, ઉક્કોડાવંચણા વ કવં વા ।
 નિચ્છમ્મો કિર ધમ્મો, સદેવમણુઆસુરે લોએ ॥૩૯૪॥
 ભિક્ખૂ ગીયમગીએ, અભિસેએ તહય ચેવ રાયણિએ ।
 એવં તુ પુરિસવત્થું, દવ્વાઈ ચઉવ્વિહં સેસં ॥૩૯૫॥

અતિચારના સ્થાન

ચરણઈયારો દુવિહો, મૂલગુણે ચેવ ઉત્તરગુણે ય ।
 મૂલગુણે છટ્ઠાણા, પઢમો પુણ નવવિહો તત્થ ॥૩૯૬॥
 સેસુક્કોસો મજ્જિમ-જહનઓ વા ભવે ચઉદ્ધા ઉ ।
 ઉત્તરગુણડાણેગવિહો, દંસણનાણેસુ અટ્ઠટ્ઠ ॥૩૯૭॥

અગીતાર્થ અનન્ત સંસારી

જં જયઈ અગીઅત્થો, જં ચ અગીયત્થનિસ્સિઓ જયઈ ।
 વટ્ટાવેઈ ચ ગચ્છં, અણંતસંસારિઓ હોઈ ॥૩૯૮॥
 કહુ ઉ? જયંતો સાહુ, વટ્ટાવેઈ ચ જો ઉ ગચ્છંતુ ।
 સંજમજુત્તો હોઉં, અણંતસંસારિઓ હોઈ? ॥૩૯૯॥

દ્વાર ગાથા

દવ્વં ખિતં કાલં, ભાવં પુરિસપડિસેવણાઓ ઉ ।
 નવિ જાણઈ અગીઅત્થો, ઉસ્સગ્ગવવાઈયં ચેવ ॥૪૦૦॥

દ્વાર ગાથાના પ્રત્યેક પદનું વિચાર

જહકિયદવ્વ ન યાણઈ, સચિત્તાચિત્તમીસિયં ચેવ ।
 કપ્પાકપ્પં ચ તહા, જુગ્ગં વા જસ્સ જં હોઈ ॥૪૦૧॥
 જહકિયખિત ન જાણઈ, અદ્ધાણે જણવએ અ જં ભણિયં ।
 કાલં પિ અ નવિ જાણઈ, સુભિક્ખ-દુભિક્ખ જં કપ્પં ॥૪૦૨॥

ભાવે હટ્ઠગિલાણું, નવિ યાણઈ ગાઢગાઢકપ્પં ચ ।
સહુ અસહુપુરિસરુવં, વતુમવતું ચ નવિ જાણે ॥૪૦૩॥

ચાર પ્રકારની પ્રતિસેવના

પડિસેવાણા ચઉદ્ધા, આઉઠ્ઠિપમાયદપ્પકપ્પેસુ ।
ન વિ જાણઈ અગ્ગીઓ, પચ્છિતં ચેવ જં તત્થ ॥૪૦૪॥

અગીતાર્થ ગચ્છ ન સંભાળી શકે

જહુ નામ કોઈ પુરિસો, નયણવિહૂણો અદેસકુસલો ચ ।
કંતારાડવિભીમે, મગ્ગપણટ્ઠસ્સ સત્થસ્સ ॥૪૦૫॥
ઈચ્છઈ ય દેસિયત્તં, કિં સો ઉ સમત્થ દેસિયત્તસ્સ ।
દુગ્ગાઈ અયાણંતો, નયણવિહૂણો કહં દેસે? ॥૪૦૬॥
એવમગીયત્થોડવિ હુ, જિણવયાણપઈવચકખુપરિહીણો ।
દલ્લાઈ અયાણંતો, ઉસ્સગવવાઈયં ચેવ ॥૪૦૭॥
કહુ સો જયઉ અગીઓ? કહુ? વા કુણઉ અગીયનિસ્સાએ ।
કહુ? વા કરેઉ ગચ્છં, સબ્બાલવુઢ્ઠાઉલં સો ઉ ॥૪૦૮॥

અગીતાર્થ દ્વારા દીધેલું પ્રાયશ્ચિત્ત

સુત્તે ય ઈમં ભણિયં, અપ્પચ્છિત્તે ય દેઈ પચ્છિત્તં ।
પચ્છિત્તે અઈમતં, આસાયાણ તસ્સ મહઈઓ ॥૪૦૯॥
આસાયાણ મિચ્છત્તં, આસાયાણવજજાણાઉ સમ્મતં ।
આસાયાણાનિમિત્તં, કુલ્લઈ દીહં ચ સંસારં ॥૪૧૦॥
એએ દોસા જમ્હા, અગીય જયંતસ્સડગીયનિસ્સાએ ।
વઢ્ઠાવેઈ ગચ્છસ્સ ય, જોવિ ગણં દેઈ અગીયસ્સ ॥૪૧૧॥

ગુરુનિશ્ચારહિત ગુણશ્રોણી ન વધે

અબહુસ્સુઓ તવસ્સી વિહરિઉકામી જાણિઊણ પહં ।
અવરાહોપયસયા, કાઊણ વિ જો ન યાણેઈ ॥૪૧૨॥ -
દેસિયરાઈયસોહિય, વયાઈયારે ય જો ન યાણેઈ ।
અવિસુદ્ધસ્સ ન વહ્છઈ, ગુણસેઢી તત્તિયા ઠાઈ ॥૪૧૩॥

અલ્પજ્ઞાનીને અધિક કલેશ

અપ્પાગમો કિલિસ્સઈ, જઈ વિ કરેઈ અઈદુક્કરં તુ તવં ।
સુંદરબુદ્ધીઈ કયં, બહુઈયં પિ ન સુંદરં હોઈ ॥૪૧૪॥
અપરિચ્છિય સુયનિહસસ્સ, કેવલમભિન્નસુત્તચારિસ્સ ।
સવ્વુજજમેણ વિ કયં, અન્નાણતવે બહું પડઈ ॥૪૧૫॥
જહ દાઈયમ્મિ વિ પહે, તસ્સ વિસેસે પહસ્સડયાણંતો ।
પહિઓ કિલિસ્સઈ ચ્ચિય, તહ લિંગાચારસુઅમિત્તો ॥૪૧૬॥

દ્રવ્યાદિ ભાવોના સંયોગોમાં વિધિ

કપ્પાકપ્પં એસાણમણેસાણં ચરણકરણસેહવિહિં ।
પાયચ્છિત્તવિહિં પિ ય, દલ્લાઈગુણેસુ અ સમગ્ગં ॥૪૧૭॥
પલ્લાયાણવિહિંમુટ્ઠાવાણં ય, અજજાવિહિં નિરવસેસં ।
ઉસ્સગ્ગવવાયવિહિં, અયાણમાણો કહં? જયઉ ॥૪૧૮॥
સીસાયરિયકમેણ ય, જણેણ ગહિયાઈં સિપ્પસત્થાઈં ।
નજજંતિ બહુવિહાઈં, ન ચકખુમિત્તાણુસરિયાઈં ॥૪૧૯॥
જહ ઉજ્જમિઉંજાણઈં, નાણી તવ સંજમે ઉવાયવિઊ ।
તહ ચકખુમિત્તદરિસણ-સામાચારી ન યાણંતિ ॥૪૨૦॥

કિયારહિત જ્ઞાની ફળ ન પામે

સિખ્યાણિ ય સત્થાણિ ય, જાણંતોડવિ ન ય જુંજઈ જો ઉ ।
તેસિં ફલં ન ભુંજઈ, ઇઅ અજયંતો જઈ નાણી ॥૪૨૧॥
ગારવતિયપડિબદ્ધા, સંજમકરણુજજમમ્મિ સીઅંતા ।
નિગ્ગતૂણ ગાણાઓ (ઘરાઓ), હિંડતિ પમાયરણુણમ્મિ ॥૪૨૨॥

જ્ઞાનીનું ગૌરવ

નાણાહિઓ વરતરં, હીણોડબિહુ પવયાણં પભાવંતો ।
ન ય દુક્કરં કરંતો, સુટ્ટુ વિ અપ્પાગમો પુરિસો ॥૪૨૩॥
નાણાહિયસ્સ નાણં, પુજજઈ નાણા પવત્તએ ચરણં ।
જસ્સ પુણ દુણહ ઇક્કં પિ નત્થિ તસ્સ પુજજએ કાઈ? ॥૪૨૪॥

જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રની પરસ્પર સાપેક્ષતા

નાણં ચરિત્તહીણં, લિંગગગહણં ચ દંસણવિહીણં ।
સંજણહીણં ચ તવં, જો ચરઈ નિરત્થયં તસ્સ ॥૪૨૫॥

ચારિત્રની પ્રધાનતા

જહા ખરો ચંદણભારવાહી, ભારસ્સ ભાગી ન હુ ચંદણસ્સ ।
ઈવં ખુ નાણી ચરણેણ હીણો, નાણસ્સ ભાગી ન હુ સુગઈઓ ॥૪૨૬॥
સંપાગડપડિસેવી, કાએસુ વએસુ જો ન ઉજજમઈ ।
પવયાણપાડણપરમો, સમ્મતં કોમલં તસ્સ ॥૪૨૭॥
ચરણકરણપરિહીણો, જઈ વિ તવં ચરઈ સુટ્ટુ અઈગુરુઅં ।
સો તિલ્લં વ કિણંતો, કંસિયબુદ્ધો મુણેયવ્વો ॥૪૨૮॥
છજજ્જવનિકાયમહુવ્વયાણ, પરિપાલાણાઈ જઈધમ્મો ।
જઈ પુણ તાઈ ન રક્ખઈ, ભણાહિ કો નામ સો ધમ્મો? ॥૪૨૯॥

છજજીવનિકાયદયાવિવજિજઓ, નેહ દિક્ષિઓ ન ગિહી ।
 જઈધમ્માઓ ચુક્કો, ચુક્કઈ ગિહિદાણધમ્માઓ ॥૪૩૦॥
 સવ્વાઓગે જહ કોઈ, અમચ્ચો નરવઈસ્સ ધિતુણં ।
 આણહરણે પાવઈ, વહબંધણદ્વહરણં ચ ॥૪૩૧॥
 તહ છક્કાયમહ્વચ-સવ્વનિવિત્તીઉ ગિણિહિગિણ જઈ ।
 એકમવિ વિરાહંતો, અમચ્ચ-રણણો હણઈ બોહિં ॥૪૩૨॥
 તો હયબોહી ચ પચ્છા, કયાવરાહાણુસરિસમિયમમિયં ।
 પુણ વિ ભવોદ્દહિં પડિઓ, ભમઈ જરામરણદુગ્ગમ્મિ ॥૪૩૩॥
 જઈયાડણેણં ચત્તં, અપ્પાણયં નાણદંસણચરિત્તં ।
 તઈયા તસ્સ પરેસું, આણુકંપા નત્થિ જીવેસુ ॥૪૩૪॥
 છક્કાયરિગિણ અસંજયાણ, લિંગાવસેસમિત્તાણં ।
 બહુઅસંજમપવાહો, ખારો મઈલેઈ સુટ્ઠુઅરં ॥૪૩૫॥
 કિં લિંગવિહરીધારણેણ? કજ્જમ્મિ અટ્ઠિએ ઠાણે ।
 રાયા ન હોઈ સયમેવધારયં ચામરાડોવે ॥૪૩૬॥
 જો સુતત્થવિણિચ્છિય-કયાગમો મૂલઉત્તરગુણોહં ।
 ઉવ્વહઈ સયાડખલિયો, સો લિકખઈ સાહુલિકખમ્મિ ॥૪૩૭॥
 બહુદોસસંકિલિટ્ઠો, નવરં મઈલેઈ ચંચલસહાવો ।
 સુટ્ઠુ વિ વાયામંતો, કાય ન કરેઈ કિંચિ ગુણં ॥૪૩૮॥

જીવવું-મરવુંનું ચતુર્ભંગી

કેસિંચિ વરં મરણં, જીવિયમત્તેસિમુભયમત્તેસિં ।
 દ્ધુરદેવિચ્છાએ, અહિયં કેસિંચિ ઉભયં પિ ॥૪૩૯॥
 કેસિંચિ ચ પરલોગો, અત્તેસિં ઈત્થ હોઈ ઇહલોગો ।
 કસ્સ વિ દુણિણ વિ લોગા, દોડવિ હયા કસ્સઈ લોગા ॥૪૪૦॥

છજજીવકાયવિરઓ, કાયકિલેસેહિં સુટ્ટુ ગુરુએહિં ।
 ન હુ તસ્સ ઇમો લોગો, હવઈડસ્સેગો પરો લોગો ॥૪૪૧॥
 નરયનિરુદ્ધમઈણં, દંડિયમાઈણ જીવિયં સેયં ।
 બહુવાયમ્મિ વિ દેહે, વિસુજ્ઞમાણસ્સ વરં મરણં ॥૪૪૨॥
 તવનિયમસુટ્ઠિયાણં, કલ્લાણં જીવિઅં પિ મરણં પિ ।
 જીવંતઽજજંતિ ગુણા, મયા વિ પુણ સુગઈ જન્તિ ॥૪૪૩॥
 અહિયં મરણં અહિયં ચ જીવિયં પાવકમ્મકારીણં ।
 તમસમ્મિ પંતિ મયા, વેરં વહંતિ જીવંતા ॥૪૪૪॥
 અવિ ઇચ્છંતિ અ મરણં, ન ચ પરપીડં કરંતિ મણસાડવિ ।
 જે સુવિઈયસુગઈપહા, સોયરિયસુઓ જહા સુલસો ॥૪૪૫॥
 મૂલગ કુદંડગા દામગાણિ, ઉચ્છૂલધંટિઆઓ ચ ।
 પિંડેઈ અપરિતંતો, ચઉપ્પયા નત્થિ ચ પસૂવિ ॥૪૪૬॥
 તહ વત્થપાયદંડગ-ઉવગરણો જયાણકજ્જમુજ્જુત્તો ।
 જસ્સડટ્ઠાએ કિલિસ્સઈ, તં ચિય મૂઢો ન વિ કરેઈ ॥૪૪૭॥
 અરિહંતો ભગવંતો, અહિયં વ હિયં વ નવિ ઇહં કિંચિ ।
 વારંતિ કારવેંતિ ચ, ઘિતૂણ જણં બલા હત્થે ॥૪૪૮॥
 ઉવએસં પુણતં દિંતિ, જેણ ચરિએણ કિત્તિનિલયાણં ।
 દેવાણડવિ હંતિ પહૂ, કિમંગપુણ મણુઅમિત્તાણં ॥૪૪૯॥

હિતોપદેશ કલ્યાણકારક છે

વરમઉડકિરીડધરો, ચિંચઈઓ ચવલકુંડલાહરણો ।
 સક્કો હિઓવએસા, એરાવાણવાહણો, જાઓ ॥૪૫૦॥
 રચણુજ્જલાઈ જાઈ, બત્તીસવિમાણસયસહસ્સાઈ ।
 વજ્જહરેણ વરાઈ, હિઓવએસેણ લદ્ધાઈ ॥૪૫૧॥

સુરવદસમં વિભૂઈ, જં પત્તો ભરહયક્કવટ્ટી વિ ।
 માણસલોગસ્સ પહુ, તં જાણ હિઓવએસેણ ॥૪૫૨॥
 લક્ઢ્ઢણ તં સુઈસુઈ, જિણવયણુવએસ-મડમયબિંદુસમં ।
 અપ્પહિયં કાયવ્વં, અહિએસુ માણં ન દાયવ્વં ॥૪૫૩॥
 હિયમપ્પણો કરિંતો, કસ્સ ન હોઈ ગરુઓ ગુરુ ગાણણો ।
 અહિયં સમાયરંતો, કસ્સ ન વિપ્પચ્ચઓ હોઈ? ॥૪૫૪॥
 જો નિયમસીલતવસંજમેહિં, જુત્તો કરેઈ અપ્પહિયં ।
 સો દેવયં વ પુજજો, સીસે સિદ્ધત્થઓ વ્વ જણે ॥૪૫૫॥
 સવ્વો ગુણેહિં ગાણણો, ગુણાહિઅસ્સ જહ લોહવીરસ્સ ।
 સંભંતમઉડવિડવો, સહસ્સનયાણો સયયમેઈ ॥૪૫૬॥
 ચોરિક્કવંચાણાફૂડકવડ-પરદારદારુણમઈસ્સ ।
 તસ્સ ચિયય તં અહિયં, પુણોડવિ વેરં જણો વહઈ ॥૪૫૭॥
 જઈ તા તણકંચાણલુટ્ઠ-ચાણસરિસોવમો જણો જાઓ ।
 તઈયા નણુ વુચ્છિત્તો, અહિલાસો દવ્વહરણમ્મિ ॥૪૫૮॥
 આજીવગાણનેયા, રજજસિરિં પયહિઊણ ય જમાલી ।
 હિયમપ્પણો કરિંતો, ન ય વયણિજજે ઈહ પડંતો ॥૪૫૯॥
 ઈંદિયકસાયગારવમએહિં, સયયં કિલિટ્ઠપરિણામો ।
 કમ્મઘણમહાજાલં, અણુસમયં બંધઈ જીવો ॥૪૬૦॥
 પરપરિવાયવિસાલા, આણેગકંદપ્પવિસયભોગેહિં ।
 સંસારત્તા જીવા, અરઈવિણોઅં કરંતેવં ॥૪૬૧॥
 આરંભપાયનિરયા, લોઈયરિસિણો તહા કુલિંગી ય ।
 દુહઓ ચુક્કા નવરં, જીવંતિ દરિદ્ધજિયલોયં ॥૪૬૨॥

સવ્વો ન હિંસિયવ્વો, જહ મહીપાલો તહા ઉદયપાલો ।
 ન ય અભયદાણવધણા, જણોવમાણેણ હોયવ્વં ॥૪૬૩॥
 પાવિજ્જઈ ઇહ વસણં, જણેણ તં છગલઓ અસત્તુત્તિ ।
 ન ય કોઈ સોણિયબલિં, કરેઈ વગ્ધેણ દેવાણં ॥૪૬૪॥
 વચ્ચઈ ખણેણ જીવો, પિત્તાનિલધાઉસિંભખોભેહિ ।
 ઉજ્જમહ મા વિસીઅહ, તરતમજોગો ઇમો દુલહો ॥૪૬૫॥

દુર્લભ ધર્મસામગ્રી

પંચિદિયત્તાણં માણસત્તાણં, આરિએ જણે સુકુલં ।
 સાહુસમાગમ સુણાણો, સદ્દહણાડરોગ પવ્વજજા ॥૪૬૬॥
 આઉં સંવિલ્લંતો, સિદ્ધિલંતો બંધણાઈ સવ્વાઈ ।
 દેહટ્ઠિઈ મુયંતો, ઝાયઈ કલુણં બહું જીવો ॥૪૬૭॥
 ઇક્કં પિ નત્થિ જં સુટ્ઠુ, સુચરિયં જહ ઇમં બલં મજ્જા ।
 કો નામ દઢક્કારો, મરણંતે મંદપુણણસ્સ ॥૪૬૮॥યુગ્મમ્ ॥
 સૂલ-વિસ-અહિ-વિસૂઈ, પાણી-સત્થ-ગિ-સંભમેહિં ચ ।
 દેહંતરસંક્રમણં, કરેઈ જીવો મુહુત્તેણ ॥૪૬૯॥
 કત્તો ચિંતા સુચરિય-તવસ્સ ગુણસુટ્ઠિયસ્સ સાહુસ્સ? ।
 સોગ્ગઈ-ગમ-પહિહત્થો, જો અચ્છઈ નિયગ-ભરિયભરો ॥૪૭૦॥

‘માસાહસ’ પક્ષીનું દૃષ્ટાંત

સાહંતિ ય ફુડવિઅં, માસાહસ-સઉણ-સરિસયા જીવા ।
 ન ય કમ્મભાર-ગરુયત્તાણેણ તં આયરંતિ તહા ॥૪૭૧॥
 વગ્ધમુહમ્મિ અહિગઓ, મંસં દંતંતરાઉ કહેઈ ।
 મા સાહસં તિજંપઈ, કરેઈ ન ય તં જહાભણિયં ॥૪૭૨॥

પરિઅટ્ટિગિણ ગંથત્થ-વિત્થરં નિહસિગિણ પરમત્થં ।
 તં તહ કરેઈ જહ તં, ન હોઈ સવ્વં પિ નડપઢિયં ॥૪૭૩॥
 પઢઈ નડો વેરગ્ગં, નિવ્વિજ્જિજ્જા ય બહુજણો જેણ । -
 પઢિગિણ તં તહ સઢો, જાલેણ જલં સમોઅરઈ ॥૪૭૪॥
 કહ કહ કરેમિ, કહ મા કરેમિ, કહ કહ કયં બહુકયં મે ।
 જો હિયયસંપસારં, કરેઈ સો અઈકરેઈ હિયં ॥૪૭૫॥

સતત પ્રમાદશીલની સ્થિતિ

સિઢિલો આણાયરકઓ, અવસવસકઓ તહા કયાવકઓ ।
 સયયં પમત્તસીલસ્સ, સંજમો કેરિસો હોજ્જા ? ॥૪૭૬॥
 ચંદ્ર વ્વ કાલપકખે, પરિહાઈ પએ પએ પમાયપરો ।
 તહ ઉઘરવિઘરનિરં-ગણો ય ણ ય ઈચ્છિયં લહઈ ॥૪૭૭॥
 ભીઓવ્વિગ્ગનિલુક્કો, પાગડપચ્છન્નદોસસયકારી ।
 અપ્પચ્ચયં જણંતો, જણસ્સ ધી જીવિયં જિયઈ ॥૪૭૮॥
 ન તહિં દિવસા પકખા, માસા વરિસા વિ સંગણિજ્જંતિ ।
 જે મૂલઉત્તરગુણા, અકખલિયા તે ગણિજ્જંતિ ॥૪૭૯॥
 જો નવિ દિણે દિણે સંકલેઈ, કે અજ્જઅજ્જિયા મિ ગુણા ? ।
 અગુણેસુ અ ન હુ ખલિઓ, કહ સો કરિજ્જ અપ્પહિયં ॥૪૮૦॥
 ઈય ગણિયં ઈય તુલિઅં, ઈય બહુહા દરિસિયં નિયમિયં ચ ।
 જહ જહ વિ ન પડિબુજ્જઝઈ, કિં કીરઈ ? નૂણ ભવિયવ્વં ॥૪૮૧॥
 કિમગં તુ પુણો જેણં, સંજમસેઢી સિઢિલિકયા હોઈ ।
 સો તં ચિય પડિવજ્જ, દુકખં પચ્છા ઉ ઉજ્જમઈ ॥૪૮૨॥
 જઈ સવ્વં ઉવલદ્ધં, જઈ અપ્પા ભાવિઓ ઉવસમેણં ।
 કાયં વાયં ચ માણં, ઉપ્પહેણં જહ ન દેઈ ॥૪૮૩॥

યોગ-નિયંત્રણ

હત્તે પાઈ ન ખિવે, કાયં ચાલિજજ તંપિ કજજેણં ।
 કુમ્મો વ્વ સએ અંગે અંગોવંગાઈ ગોવિજજા ॥૪૮૪॥
 વિકહં વિણોયભાસં, અંતરભાસં અવક્કભાસં ચ ।
 જં જસ્સ અણિટ્ઠમપુચ્છિઓ, ય ભાસં ન ભાસિજજા ॥૪૮૫॥
 આણવટ્ઠિયં માણો જસ્સ, ઝાયઈ બહુયાઈ અટ્ટમટ્ટાઈ ।
 તં ચિત્તિઅં ચ ન લહઈ, સંચિણઈ અ પાવકમ્માઈ ॥૪૮૬॥
 જહ જહ સવ્વુવલદ્ધં, જહ જહ સુચિરં તવોવાણે વુચ્છં ।
 તહ તહ કમ્મભરગુરુ, સંજમનિબ્બાહિરો જાઓ ॥૪૮૭॥
 વિજજપ્પો જહ જહ ઓસહાઈ, પિજજેઈ વાયહરણાઈ ।
 તહ તહ સે અહિયયરં, વાઓણાઉરિયં પુટ્ટં ॥૪૮૮॥
 દહ્ઠઝઉમકજજકરં, ભિન્નં સંખં ન હોઈ પુણ કરણં ।
 લોહં ચ તંબવિદ્ધં, ન એઈ પરિકમ્માણં કિંચિ ॥૪૮૯॥
 કો દાહી ઉવએસં, ચરણાલસયાણ દુલ્લિઅઢ્ઢાણં?
 ઈંદસ્સ દેવલોગો, ન કહિજજઈ જાણમાણસ્સ ॥૪૯૦॥

માર્ગ માત્ર બે જ છે

જો ચેવ જિણવરેહિં, જાઈજરામાણવિપ્પમુક્કેહિં ।
 લોગમ્મિ પહા ભણિયા, સુસ્સમાણ સુસાવગો વાડવિ ॥૪૯૧॥
 ભાવચ્ચાણમુગ્ગવિહારયા ય, દલ્લચ્ચાણં તુ જિણપૂઆ ।
 ભાવચ્ચાણાઉ ભટ્ઠો, હવિજજ દલ્લચ્ચાણુજ્જુતો ॥૪૯૨॥
 જો પુણ નિરચ્ચાણો ચ્ચિઅ, સરીરસુહકજજમિત્તતલ્લિચ્છો ।
 તસ્સ ન હિ બોહિલાભો, ન સુગઈ નેય પરલોગો ॥૪૯૩॥

કુંચાગમણિસોવાણં, થંભસહસ્સુસિઅં સુવણ્ણતલં ।

જો કારિજજ જિણ્ણહરં, તઓડવિ તવસંજમો અહિઓ ॥૪૯૪॥

ચાર પ્રકારના ખેડૂત

નિબ્બીએ દુબ્બિકખે, રણ્ણા દીવંતરાઓ અન્નાઓ ।

આણેગિણં બીઅં, ઇહ દિત્તં કાસવજણ્ણસ્સ ॥૪૯૫॥

કેહિં વિ સવ્વં ખઇયં, પઇત્તમત્તેહિં સવ્વમદ્ધં ચ, ।

વુત્તં ગયં ચ કેઇ, ખિત્તે ખુટ્ઠંતિ સંતત્થા ॥૪૯૬॥

રાયા જિણ્ણવરયંદો, નિબ્બીયં ધમ્મવિરહિઓ કાલો ।

ખિત્તાઇ કમ્મભૂમી, કાસવવગ્ગો ચ ચત્તારિ ॥૪૯૭॥

અસ્સંજએહિં સવ્વં, ખઇયં અદ્ધં ચ દેસવિરએહિં ।

સાહુહિં ધમ્મબીઅં, ઉત્તં નીઅં ચ નિષ્ફત્તિં ॥૪૯૮॥

જે તે સવ્વં લહિઉં, પરચ્છા ખુટ્ઠંતિ દુબ્બલધિઇયા ।

તવસંજમપરિતંતા, ઇહ તે ઓહરિઅસીલભરા ॥૪૯૯॥

આણં સવ્વજિણ્ણાણં, ભંજઇ દુવિહં પહં અઇક્કંતો ।

આણં ચ અઇક્કંતો, ભમઇ જરામરણ્ણદુગ્ગામ્મિ ॥૫૦૦॥

જઇ ન તરસિ ધારેઉં, મૂલગુણભરં સઉત્તરગુણં ચ ।

મુત્તૂણ તો તિભૂમી, સુસાવગત્તં વરતરાગં ॥૫૦૧॥

અરિહંતયેઇયાણં, સુસાહૂપૂયારઓ દઢાયારો ।

સુસાવગો વરતરં, ન સાહુવેસેણ યુઅધમ્મો ॥૫૦૨॥

સવ્વં તિ ભાણિગિણં, વિરઇ ખલુ જસ્સ સવ્વિયા નત્થિ ।

સો સવ્વવિરઇવાઈ, ચુક્કઇ દેસં ચ સવ્વં ચ ॥૫૦૩॥

જો જહવાયં ન કુણઇ મિચ્છદ્વિટ્ઠી તઓ હુ કો અન્નો? ।

વહેઇ અ મિચ્છત્તં, પરસ્સ સંકં જણેમાણો ॥૫૦૪॥

જીનાશા-પાલનમાં જ ચારિત્ર

આણાએ ચિય ચરણં, તબ્ભંગે જાણ કિં ન ભગંતિ? ।
 આણં ચ અઈક્કંતો, કસ્સાએસા કુણઈ સેસં ॥૫૦૫॥
 સંસારો અ આણંતો, ભટ્ટયરિત્તસ્સ લિંગજીવિસ્સ ।
 પંચમહુવ્વયતુંગો, પાગારો ભિલ્લિઓ જેણ ॥૫૦૬॥
 ન કરેમિ ત્તિ ભણિતા, તં ચેવ નિસેવએ પુણો પાવં ।
 પચ્ચકખમુસાવાઈ, માયાનિયડીપસંગો ચ ॥૫૦૭॥
 લોએડવિ જો સસૂગો, અલિઅં સહસા ન ભાસએ કિંચિ ।
 અહ દિક્ખિઓડવિ અલિયં, ભાસઈ તો કિં ચ દિક્ખાએ ॥૫૦૮॥
 મહુવ્વયઆણુવ્વયાઈ છડેઉં, જો તવં ચરઈ અન્નં ।
 સો અન્નાણી મૂઢો, નાવાબુડો મુણેયવ્વો ॥૫૦૯॥
 સુબહું પાસત્થજણં નાઊણં, જો ન હોઈ મજ્જત્થો ।
 ન ચ સાહેઈ સકજજં, કાગં ચ કરેઈ અપ્પાણં ॥૫૧૦॥
 પરિચિંતિઊણ નિઊણં, જઈ નિયમભરો ન તીરએ વોહું ।
 પરચિત્તરંજણેણં ન વેસમિત્તેએણ સાહારો ॥૫૧૧॥
 નિચ્છયનયસ્સ ચરણસ્સુવધાએ નાણદંસણવહોડવિ ।
 વવહારસ્સ ઉ ચરણે હયમ્મિ, ભયાણા ઉ સેસાણં ॥૫૧૨॥

સંવિજ્ઞ પાશિક માર્ગ

સુજ્ઞઈ જઈ સુચરણો, સુજ્ઞઈ સુસ્સાવઓડવિ ગુણકલિઓ ।
 ઓસન્નચરણકરણો સુજ્ઞઈ સંવિગ્ગપકખરુઈ ॥૫૧૩॥

સંવિજ્ઞ પાશિકના લક્ષણ

સંવિગ્ગપક્ખિયાણં, લક્ખણમેયં સમાસઓ ભણિયં ।
 ઓસન્નચરણકરણાડવિ જેણ કમ્મં વિસોહંતિ ॥૫૧૪॥

સુદ્ધં સુસાહુધમ્મં કહેઈ, નિંદઈ ય નિયમમાયારં ।
 સુતવસ્સિયાણં પુરઓ, હોઈ ય સવ્વોમરાયાણીઓ ॥૫૧૫॥
 વંદઈ ન ય વંદાવઈ, કિંઈકમ્મં કુણઈ, કારવે નેય ।
 અત્તટ્ઠા ન વિ દિકખઈ, દેઈ સુસાહૂણ બોહેઉં ॥૫૧૬॥
 ઓસત્તો અત્તટ્ઠા, પરમપ્પાણં ચ હણઈ દિકખંતો ।
 તં છુહઈ દુગ્ગઈએ, અહિયયરં બુહઈ સયં ચ ॥૫૧૭॥
 જહ સરણમુવગયાણં, જીવાણં નિકિંતએ સિરે જો ઉ ।
 એવં આયરિઓ વિ હુ, ઉસ્સુત્તં પત્તવંતો ય (ઉ) ॥૫૧૮॥
 સાવજજજોગપરિવજજણા ઉ સવ્વુત્તમો જઈધમ્મો ।
 બીઓ સાવગધમ્મો, તઈઓ સંવિગ્ગપકખપહો ॥૫૧૯॥
 સેસા મિચ્છદિટ્ઠી, ગિહિલિંગકુલિંગદ્વલિંગેહિં ।
 જહ તિણિણ ય મુક્કખપહા, સંસારપહા તહા તિણિણ ॥૫૨૦॥
 સંસારસાગરમિણં, પરિબ્બમંતેહિં સવ્વજીવેહિં ।
 ગહિયાણિ ય મુક્કાણિ ય, આણંતસો દ્વલિંગાઈ ॥૫૨૧॥
 અચ્ચણુરત્તો જો પુણ, ન મુયઈ બહુસોડવિ પત્તવિજજંતો ।
 સંવિગ્ગપકિખયત્તં, કરિજજ લબ્ભિગિસિ તેણ પહં ॥૫૨૨॥
 કંતારરોહમદ્દાણ-ઓમગેલત્તમાઈકજજેસુ ।
 સવ્વાયરેણ જયાણાઈ, કુણાઈ જં સાહુકરણિજજં ॥૫૨૩॥
 આયરતરસંમાણં સુદ્ધક્કરં માણસંકહે લોએ ।
 સંવિગ્ગપકિખયત્તં, ઓસત્તેણં કુહં કાઉં ॥૫૨૪॥
 સારણયઈઆ જે ગચ્છ-નિગ્ગયા પવિહરંતિ પાસત્થા ।
 જિણવયાણબાહિરા વિ ય, તે ઉ પમાણં ન કાયવ્વા ॥૫૨૫॥

હીણસ્સ વિ સુદ્ધપરુવગસ્સ, સંવિગ્ગપકખવાયસ્સ ।
 જા જા હવિજ્જ જયાણા, સા સા સે નિજ્જરા હોઈ ॥૫૨૬॥
 સુક્કાઈયપરિસુદ્ધે, સઈ લાભે કુણઈ વાણિઓ ચિટ્ઠં ।
 એમેવ ય ગીયત્થો, આય દટ્ઠં સમાયરઈ ॥૫૨૭॥
 આમુક્કજોહિણો ચ્ચિઅ, હવઈ થોવાડસિ તસ્સ જીવદયા ।
 સંવિગ્ગપકખજયાણા, તો દિટ્ઠા સાહુવગ્ગસ્સ ॥૫૨૮॥

ઉપદેશમાળાના અનધિકારી

કિં મૂસગાણ અત્થેણ, કિં વા કાગાણ કણગમાલાએ? ।
 મોહમલખવલિઆણં, કિં કજ્જુવએસમાલાએ? ॥૫૨૯॥
 ચરણકરણાલસાણં, અવિનયબહુલાણ સયયડજોગમિણં ।
 ન માણી સયસાહસ્સો, આવજઝઈ કુચ્છભાસસ્સ ॥૫૩૦॥
 નાઉણકરગયામલં વ સખ્ખાવઓ પહં સવ્વં ।
 ધમ્મમ્મિ નામ સીઈજજઈ, તિ કમ્માઈ ગુરુઆઈ ॥૫૩૧॥
 ધમ્મત્થકામમુકખેસુ, જસ્સ ભાવો જહિં જહિં રમઈ ।
 વેરગ્ગેગંતરસં ન ઈમં સવ્વં સુહાવેઈ ॥૫૩૨॥
 સંજમતવાલસાણં, વેરગ્ગકહા ન હોઈ કણણસુહા ।
 સંવિગ્ગપકિખ્યાણં, હુજ્જ વ કેસિંચિ નાણીણં ॥૫૩૩॥
 સોગિણ પગરણમિણં, ધમ્મે જાઓ ન ઉજ્જમો જસ્સ ।
 ન ય જણિયં વેરગ્ગં, જાણિજ્જ આણંતસંસારી ॥૫૩૪॥
 કમ્માણ સુબહુઆણુવસમેણ ઉવગચ્છઈ ઈમં સવ્વં ।
 કમ્મમલચિક્કણાણં, વચ્ચઈ પાસેણ ભાણંતં ॥૫૩૫॥
 ઉવએસમાલમેયં, જો પઢઈ સુણઈ કુણઈ વા હિયએ ।
 સો જાણઈ અપ્પહિયં, નાગિણ સુહં સમાયરઈ ॥૫૩૬॥

ધંતમણિદામસસિગયણિહિપયપદ્મમકખરાભિહાણેણં ।
 ઉવએસમાલપગરણમિણમો રઈઅં હિઅટ્ટાએ ॥૫૩૭॥
 જિણવયણકપ્પરુકખો, આણેગસુત્તત્થસાલ વિચ્છિન્નો ।
 તવનિયમકુસુમગુચ્છો, સુગ્ગઈ ફલબંધણો જયઈ ॥૫૩૮॥
 જુગ્ગા સુસાહુવેરગ્ગિઆણ પરલોગપત્થિઆણં ચ ।
 સંવિગ્ગપક્કિખિઆણં, દાયવ્વા બહુસુઆણં ચ ॥૫૩૯॥
 ઈય ધમ્મદાસગણિણા જિણવયણુવએસકજ્જમાલાએ ।
 માલવ્વ વિવિહકુસુમા, કહિઆ ચ સુસીસવગ્ગસ્સ ॥૫૪૦॥
 સંતિકરી વુઢ્ઢિકરી, કલ્લાણકરી, સુમંગલકરી ચ ।
 હોઈ કહુગસ્સ પરિસાએ, તહ ચ નિવ્વાણફલદાઈ ॥૫૪૧॥
 ઈત્તા સમપ્પઈ ઈણમો, માલાઉવએસપગરણં પગયં ।
 ગાહાણં સવ્વાણં, પંચસયાએવ ચાલીસા ॥૫૪૨॥
 જાવ ચ લવાણસમુદ્ધો, જાવ ચ નકખત્તમંડિઓ મેરુ ।
 તાવ ચ રઈયા માલા, જયમ્મિ થિરથાવરા હોઉ ॥૫૪૩॥
 અકખરમત્તાહીણં, જં ચિય પઢિયં અયાણમાણેણં ।
 તં ખમહુ મજ્ઝ સવ્વં, જિણવયણવિણિગ્ગયા વાણી ॥૫૪૪॥

હૃદયપ્રદીપષટ્ત્રિંશિકા

શબ્દાદિ-પગ્યવિષયેષુ વિચેતનેષુ,
યોડન્તર્ગતો હૃદિ વિવેકકલાં વ્યનક્તિ ।
યસ્માદ્ ભવાન્તરગતાન્યપિ ચેષ્ટિતાનિ,
પ્રાદુર્ભવન્ત્યનુભવં તમિમં ભજેથાઃ ॥૧॥
જાનન્તિ કેચિન્નતુ કર્તુમીશાઃ,
કર્તુ ક્ષમા યે ન ચ તે વિદન્તિ ।
જાનન્તિ તત્ત્વં પ્રભવન્તિ કર્તુ,
તે કેડપિ લોકે વિરલા ભવન્તિ ॥૨॥
સમ્યગ્ વિરક્તિર્નનુ યસ્ય ચિત્તે,
સમ્યગ્ ગુરુર્યસ્ય ચ તત્ત્વવેત્તા ।
સદાનુભૂત્યા દૃઢનિશ્ચયો ય-
સ્તસ્યૈવ સિદ્ધિર્નહિ ચાપરસ્ય ॥૩॥
વિગ્રહં કૃમિનિકાયસઙ્કુલં,
દુઃખદં હૃદિ વિવેચયન્તિ યે ।
ગુપ્તિબન્ધમિવ ચેતનં હિ તે,
મોચયન્તિ તનુયન્ત્રયન્ત્રિતમ્ ॥૪॥
ભોગાર્થમેતદ્ ભવિનાં શરીરં,
જ્ઞાનાર્થમેતત્ કિલ યોગિનાં વૈ ।
જાતા વિષં ચેદ્વિષયા હિ સમ્યગ્-
જ્ઞાનાત્તતઃ કિં કુણપસ્ય પુષ્ટ્યા ॥૫॥
ત્વઙ્માંસમેદોડસ્થિપુરીષમૂત્ર-
પૂર્ણેડનુરાગઃ કુણપે કથં તે ।

દૃષ્ટા ચ વક્તા ચ વિવેકરૂપ-,
 સ્તવમેવ સાક્ષાત્ કિમુ મુહ્યસીત્થમ્ ॥૬॥
 ધનં ન કેષાં નિધનં ગતં વૈ,
 દરિદ્રિણઃ કે ધનિનો ન દૃષ્ટાઃ ।
 દુઃખૈકહેતૌ વિભવેડતિતૃષ્ણાં,
 ત્યક્ત્વા સુખી સ્યાદિતિ મે વિચારઃ ॥૭॥
 સંસાર-દુઃખાન્ન પરોડસ્તિ રોગઃ,
 સમ્યગ્વિચારાત્ પરમૌષધં ન ।
 તદ્રોગદુઃખસ્ય વિનાશનાય,
 સચ્છાસ્ત્રતોડયં ક્રિયતે વિચારઃ ॥૮॥
 અનિત્યતાયા યદિ ચેત્ પ્રતીતિ-,
 સ્તત્ત્વસ્ય નિષ્ઠા ચ ગુરુપ્રસાદાત્ ।
 સુખી હિ સર્વત્ર જને વને ચ,
 નો ચેદ્વને યાથ જનેષુ દુઃખી ॥૯॥
 મોહાન્ધકારે ભ્રમતીહ તાવત્,
 સંસાર દુઃખૈશ્ચ કદર્થ્યમાનઃ ।
 યાવદ્વિવેકાર્કમહોદયેન,
 યથાસ્થિતં પશ્યતિ નાત્મરૂપમ્ ॥૧૦॥
 અર્થો હ્યનર્થો બહુધા મતોડયમ્,
 સ્ત્રીણાં ચરિત્રાણિ શબોપમાનિ ।
 વિષેણ તુલ્યા વિષયાશ્ચ તેષાં,
 યેષાં હદિ સ્વાત્મલયાનુભૂતિઃ ॥૧૧॥

કાર્યં ચ કિં તે પરદોષદૃષ્ટ્યા,
 કાર્યં ચ કિં તે પરચિન્તયા ચ ।
 વૃથા કથં ખિઘસિ બાલબુદ્ધે !,
 કુરુ સ્વકાર્યં ત્યજ સર્વમન્યત્ ॥૧૨॥
 યસ્મિન્ કૃતે કર્મણિ સૌખ્યલેશો,
 દુઃખાનુબન્ધસ્ય તથાસ્તિ નાન્તઃ ।
 મનોઽભિતાપો મરણં હિ યાવત્,
 મૂર્ખોઽપિ કુર્યાત્ ખલુ તત્ત્વ કર્મ ॥૧૩॥
 યદર્જિતં વૈ વયસાઽખિલેન,
 ધ્યાનં તપો જ્ઞાનમુખં ચ સત્યમ્ ।
 ક્ષણેન સર્વં પ્રદહત્યહો! તત્
 કામો બલી પ્રાપ્ય છલં યતીનામ્ ॥૧૪॥
 બલાદસૌ મોહરિપુર્જનાનાં,
 જ્ઞાનં વિવેકં ચ નિરાકરોતિ ।
 મોહાભિભૂતં હિ જગદ્વિનષ્ટં,
 તત્ત્વાવબોધાદપયાતિ મોહઃ ॥૧૫॥
 સર્વત્ર સર્વસ્ય સદા પ્રવૃત્તિ-
 દુઃખસ્ય નાશાય સુખસ્ય હેતોઃ ।
 તથાપિ દુઃખં ન વિનાશમેતિ,
 સુખં ન કસ્યાપિ ભજેત્ સ્થિરત્વમ્ ॥૧૬॥
 યત્ કૃત્રિમં વૈષયિકાદિસૌખ્યં,
 ભ્રમન્ ભવે કો ન લભેત મર્ત્યઃ ।
 સર્વેષુ તર્યાધમમધ્યમેષુ,
 યદ્ દૃશ્યતે તત્ર કિમદ્ભુતં ચ ॥૧૭॥

ક્ષુધાતૃષાકામવિકારરોષ-હેતુશ્ચ તદ્ ભેષજવદ્દન્તિ ।
 તદસ્વતન્ત્રં ક્ષણિકં પ્રયાસકૃદ્, યતીશ્વરા દૂરતરં ત્યજન્તિ ॥૧૮॥
 ગૃહીતલિङ્ગસ્ય ચ ચેદ્દનાશા, ગૃહીતલિङ્ગો વિષયાભિલાષી ।
 ગૃહીતલિङ્ગો રસલોલુપશ્ચેદ્, વિડમ્બનં નાસ્તિ તતોડધિકં હિ ॥૧૯॥
 યે લુબ્ધચિત્તા વિષયાર્થભોગે, બહિર્વિરાગા હૃદિ બદ્ધરાગાઃ ।
 તે દામ્ભિકા વેષધરાશ્ચ ધૂર્તા, મનાંસિ લોકસ્ય તુ રજ્જયન્તિ ॥૨૦॥
 મુઘશ્ચ લોકોડપિ હિ યત્ર માર્ગે, નિવેશિતસ્તત્ર રતિં કરોતિ ।
 ધૂર્તસ્ય વાક્યૈઃ પરિમોહિતાનાં, કેષાં ન ચિત્તં ભ્રમતીહ લોકે ॥૨૧॥
 યે નિઃસ્પૃહાસ્ત્યક્તસમસ્તરાગા-,
 સ્તત્ત્વૈકનિષ્ઠા ગલિતાભિમાનાઃ ।
 સન્તોષપોષૈકવિલીનવાઞ્છા-
 સ્તે રજ્જયન્તિ સ્વમનો ન લોકમ્ ॥૨૨॥
 તાવદ્ધિવાદી જનરજ્જકશ્ચ,
 યાવન્ન ચૈવાત્મરસે સુખજ્ઞઃ ।
 ચિન્તામણિં પ્રાપ્ય વરં હિ લોકે,
 જને જને કઃ કથયન્ પ્રયાતિ ॥૨૩॥
 ખણ્ણાં વિરોધોડપિ ચ દર્શનાનાં,
 તથૈવ તેષાં શતશશ્ચ ભેદાઃ ।
 નાનાપથે સર્વજનઃ પ્રવૃત્તઃ,
 કો લોકમારાધયિતું સમર્થઃ ॥૨૪॥
 તદૈવ રાજ્યં હિ ધનં તદૈવ,
 તપસ્તદૈવેહ કલા ચ સૈવ ।
 સ્વસ્થે ભવેચ્છીતલતાશયે ચેદ્,
 નો ચેદ્ વૃથા સર્વમિદં હિ મન્યે ॥૨૫॥

રુદૈર્જનૈઃ કિં યદિ ચિત્તશાન્તિઃ,
 સ્તુદૈર્જનૈઃ કિં યદિ ચિત્તતાપઃ ।
 પ્રીણાતિ નો નૈવ દુનોતિ ચાન્યાન,
 સ્વસ્થઃ સદોદાસપરો હિ યોગી ॥૨૬॥
 એકઃ પાપાત્ પતતિ નરકે યાતિ પુણ્યાત્ સ્વરેકઃ,
 પુણ્યાપુણ્યપ્રયયવિગમાત્ મોક્ષમેકઃ પ્રયાતિ ।
 સંગાત્મનં ન ભવતિ સુખં ન દ્વિતીયેન કાર્યં,
 તસ્માદ્દેકો વિચરતિ સદાનન્દસૌખ્યેન પૂર્ણઃ ॥૨૭॥
 ત્રૈલોક્યમેતદ્ બહુભિર્જિતં ચૈ-
 મનોજયે તેડપિ યતો ન શક્તાઃ ।
 મનોજયસ્યાત્ર પુરો હિ તસ્માત્,
 તૃણં ત્રિલોકીવિજયં વદન્તિ ॥૨૮॥
 મનોલયાત્માસ્તિ પરો હિ યોગો,
 જ્ઞાનં તુ તત્ત્વાર્થવિચારણાય્ય ।
 સમાધિસૌખ્યાત્ પરં ચ સૌખ્યં,
 સંસારસારં ત્રયમેતદેવ ॥૨૯॥
 યાઃ સિદ્ધયોડષ્ટાવપિ દુર્લભા યે,
 રસાયનં ચાઞ્જનધાતુવાદાઃ ।
 ધ્યાનાનિ મન્ત્રાશ્ચ સમાધિયોગા-
 શ્ચિત્તેડપ્રસન્ને વિષવદ્ ભવન્તિ ॥૩૦॥
 વિદન્તિ તત્ત્વં ન યથાસ્થિતં વૈ,
 સંકલ્પચિન્તાવિષયાકુલા યે ।

संसारदुःखैश्च कटर्षितानां,
 स्वप्नेऽपि तेषां न समाधिसौख्यम् ॥३१॥
 श्लोको वरं परमतत्त्वपथप्रकाशी,
 न ग्रन्थकोटिपठनं जनरञ्जनाय ।
 सञ्जवनीति वरभौषधमेकमेव,
 व्यर्थः श्रमग्रजननो न तु मूलभारः ॥३२॥
 तावत् सुप्तेऽपि विषयाद्विभोगे,
 यावन् मनः स्वास्थ्यसुखं न वेत्ति ।
 लब्धे मनःस्वास्थ्यसुखैकलेशे,
 त्रैलोक्यराज्येऽपि न तस्य वाञ्छा ॥३३॥
 न देवराजस्य न यक्षवर्तिनः,
 स्तद्वै सुखं रागयुतस्य मन्ये ।
 यद्वीतरागस्य मुनेः सदात्म-
 निष्ठस्य यित्ते स्थिरतां प्रयाति ॥३४॥
 यथा यथा कार्यशताकुलं वै,
 कुत्रापि नो विश्रमतीह यित्तम् ।
 तथा तथा तत्त्वमिदं दुरापं,
 हृदि स्थितं सारवियारहीनैः ॥३५॥
 शमसुप्परसलेशाद् द्वेष्ट्यतां संप्रयाता,
 विविधविषयभोगात्यन्तवाञ्छाविशेषाः ।
 परमसुखमिदं यद् भुज्यतेऽन्तःसमाधौ,
 मनसि यद्वि तदा ते शिष्यते किं वदान्यत् ॥३६॥

ચારિત્ર ચૂડામણી પ.પૂ.પંચાસ
શ્રીમણિવિજયજી (દાદા) મ.સા.

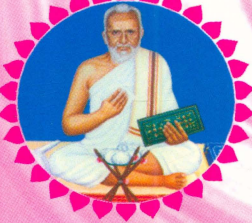
સંઘ સ્થવિર પ.પૂ.મુનિરાજ
શ્રી બુદ્ધિવિજયજી મ.સા.

બાલબ્રહ્મચારી પ.પૂ.આચાર્ય
શ્રી વિજયકમલસૂરીશ્વરજી મ.સા.

તપાગચ્છાધિરાજ પ.પૂ.ગણિવર્ય
શ્રી મુક્તિવિજયજી મ.સા.

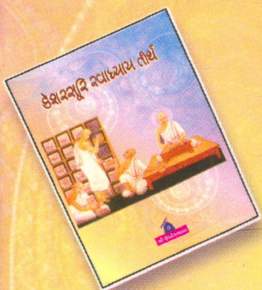
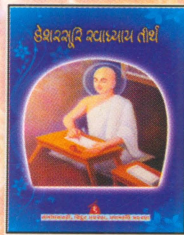
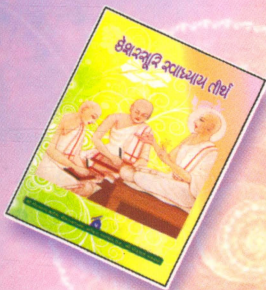
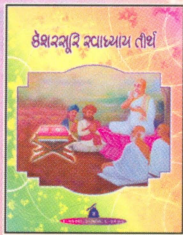
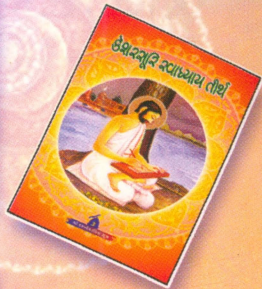
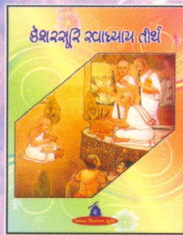
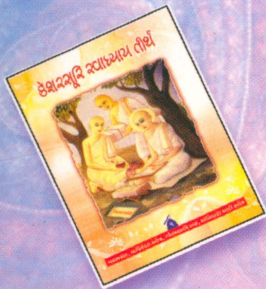
સરલ સ્વભાવી પ.પૂ.આચાર્ય
શ્રી વિજય પ્રભવચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા.

અધ્યાત્મયોગી પ.પૂ.આચાર્ય
શ્રી વિજયચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા.

ગચ્છાધિપતી પ.પૂ.આચાર્ય
શ્રી વિજય હેમપ્રભસૂરીશ્વરજી મ.સા.

RAJUL ARTS
9769791990